

KURESSAARE LINNA
ARENGUKAVA
2014–2020 (2030)

Sisukord

Sissejuhatus	3
Arengukava koostamise põhimõtted	5
Arengukava koostamise alusdokumendid	5
Arengukava koostamise lähtekohad	6
Arengukava elluviimise eeldused	7
Arengukava koostamise protsess.....	8
Hetkeolukord.....	10
Rahvastik	10
Tööhõive ja maksumaksjad	10
Kuressaare elanike hinnang hetkeolukorrale.....	11
Kuressaare linna arengut mõjutav väliskeskkond.....	12
Visioon aastaks 2030 ja üldised strateegilised eesmärgid	20
Kuressaare visioon 2030.....	20
Kuressaare linna üldised strateegilised eesmärgid.....	20
Linna juhtimise ja arengu kavandamise aluseks olevad väärtused	23
Valdkondade hetkeolukord, strateegilised eesmärgid, alaeesmärgid ja mõõdikud	24
Juhtimine ja koostöö	24
Haridus	27
Kultuur ja sport.....	32
Sotsiaalne kaitse.....	35
Majandus.....	39
Linnakeskkond.....	44
Arengukava seire ja muutmine	49
Lisa 1: Tegevuskava	51
Lisa 2: Investeeringute kava	52
Lisa 3: Arengukava koostamises osalejad	53
Lisa 4: Kokkuvõtte linnakodanike küsitluse tulemustest.....	54

Sissejuhatus

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt peab igal vallal ja linnal olema arengukava, mis on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu lõimimisele ja koordineerimisele. Arengukavas esitatakse majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalised suundumused ja vajadused; probleemide ja võimaluste hetkeolukorra analüüs tegevusvaldkondade lõikes; tegevusvaldkondade strateegilised eesmärgid koos taotletava mõjuga arengukava perioodi lõpuni; strateegiliste eesmärkide täitmiseks vajalikud tegevused arengukava perioodi lõpuni.

Kuressaare linna arengukava koostamise peaeesmärk on tagada järgnevatel aastatel linnaelu erinevate valdkondade tasakaalustatud ja jätkusuutlik areng. Kuressaare linn soovib arengukava elluviimisega parandada kuressaarlaste elukvaliteeti ning muuta Kuressaare investoritele ja linna külalistele senisest veelgi atraktiivsemaks.

Arengukava on aluseks Kuressaare linna eelarvestrateegia ja eelarve koostamisel, investeeringute kavandamisel ning nende jaoks rahaliste ja muude vahendite taotlemisel, laenude võtmisel, kapitalirendi kasutamisel ja võlakirjade emiteerimisel. Kuressaare linna arengukavast lähtutakse valdkondlike ja Kuressaare Linnavalitsuse hallatavate asutuste arengudokumentide koostamisel.

Käesolev Kuressaare linna arengukava on koostatud aastateks 2014–2020 (2030). Valitud ajavahemik ühtib Euroopa Liidu eelarveperioodiga ning sellele järgnevad 10 aastat võimaldavad Kuressaare arengu kavandamisel silmas pidada pikemaajalist perspektiivi.

Arengukava elluviimiseks vajalikud vahendid kavandatakse Kuressaare eelarvestrateegias, mille eesmärk on tagada linna jätkusuutlik eelarvepoliitika, mis seob arengukavalist strateegiliste eesmärkide täitmise olemasolevate ressursidega ja tagab stabiilse arengu realistliku planeerimise kaudu. Täpsemini nähakse arengukava elluviimiseks vajalikud vahendid ette igal aastal koostatavas linnaeelarves. Kuressaare linna arengukava täitmiseks on kavas kaasata ka riigi, erasektori ja mittetulundussektori ressursse, samuti Euroopa Liidu struktuuritoetusi.

Kuressaare linna arengukavas 2014–2020 (2030) püstitatud eesmärgid ja kavandatud tegevusi viivad ellu linnavolikogu ja linnavalitsus, linnavalitsuse hallatavad asutused, linna asutatud sihtasutused ja linna osalusega äriühingud, samuti koostööpartnerid avalikust, era- ja mittetulundussektorist.

Kuressaare arengukava koostamisel on võetud arvesse ja kajastatud ka Saare maakonna kui terviku vajadusi, sest Kuressaare mõjuala ulatub linna halduspiirist palju kaugemale. Paljude tegevuste elluviimise tulemuslikkus sõltub koostööst teiste omavalitsustega ning riigi ja erasektori toetusest. Samuti pole arengukava koostamisel piirdutud vaid seadustest tulenevate kohaliku omavalitsuse ülesannetega, kirjeldatud on ka tegevusi, mis ei ole Kuressaare Linnavalitsuse pädevuses ning kus linna esindajad saavad vaid osaleda huvigrupina.

Arengukava aastateks 2014–2020 (2030) seab keskseks eesmärgiks kuressaarlaste heaolu ja Kuressaare kui Saare maakonna tõmbekeskuse konkurentsivõime. Arengute kavandamisel on püütud tagada, et need väljendaksid samu eelistusi ja põhiväärtusi, mis on olulised linnakodanike jaoks.

Kuressaare linna arengukava 2014–2020 (2030) alguses antakse ülevaade arengukava koostamise põhimõtetest, järgnevad hetkeolukorra analüüs, Kuressaare visioon aastaks 2030 ja üldised strateegilised eesmärgid, linna juhtimise ja arengu kavandamise aluseks olevad väärtused, valdkondade lähteasukoht, valdkondlikud eesmärgid ja mõõdikud ning arengukava seire ja muutmise põhimõtted.

Arengukaval on neli lisa: tegevuskava, investeringute kava, arengukava koostamises osalejate nimekiri ning kokkuvõte 2012. septembris läbi viidud linnakodanike küsitluse tulemustest.

Tegevuskava sisaldab valdkondlikke strateegilisi eesmärgi ja alaeesmärgi ning nende saavutamiseks vajalike tegevuste loetelu. Tegevuskavas on esitatud ka tegevuste elluviimiseks vajalikud vahendid neljaks järgneva aastaks ning rahastamisallikad ja vastutajad.

Arengukava koostamise põhimõtted

Arengukava koostamise alusdokumendid

Kuressaare linna visiooni ja eesmärkide kavandamist ning saavutamist on käsitletud süsteemis, mis kombineerib kohalikud, maakondlikud ja riiklikud huvid ning arenguvajadused.

Kuressaare linna arengukava koostamisel on võetud arvesse riiklikes arengudokumentides ja analüüsidest kajastatud väljakutseid ja suundumusi, mis mõjutavad järgnevatel aastatel nii riigi kui ka kohaliku omavalitsuse üksuste arengut. Analüüsitud dokumentide hulgas olid näiteks Euroopa Liidu struktuurivahendite perioodi 2014–2020 ettevalmistamise raames valminud alusanalüüsid ja uuringud. Sisendit arengukavasse saadi ka üleriigilisest planeeringust “Eesti 2030+” ja regionaalarengu strateegia 2020 lähteolukorra analüüsist, samuti riigi eelarvestrateegiast.

Saare maakonna arengusuundi kajastavaks dokumendiks on 2007. aastal valminud arengustrateegia koos valdkondlike tegevuskavadega. 2013. aastal alustati nii uue maakonnaplaneeringu kui ka Saare maakonna uue arengustrateegia koostamist. Saare maakonna arengustrateegia koostamise lähteseisukohtade tööhüpoteesi kohaselt on maakonna põhiprobleemiks demograafilise olukorra halvenemine. Saare maakonnast toimub noore elanikkonna väljavool ning atraktiivsete töökohtade vähesust ei korva miski: ei paremad teed, tihedam lennuühendus, renoveeritud koolimajad ega noortekeskused. Sellepärast nenditakse strateegia koostamise lähteseisukohtades, et Saare maakonna uus arengustrateegia peab tõenäoliselt koondama tähelepanu rohkemate ja paremate töökohtade pakkumisele ning nende kättesaadavuse parandamisele kogu maakonnas.

2012. aasta alguses kehtestas Kuressaare Linnavolikogu Kuressaare linna ja Kaarma valla kontaktvööndi ühisplaneeringu, mis määrab nii ruumilise arengu põhimõtted kui ka maakasutus- ja ehitustingimused Kuressaare linna ning Kaarma valla kontaktvööndi alal, võttes aluseks olemasolevate ja perspektiivsete ressursside parima kasutusviisi administratiivpiiridest lähtumata. Ühisplaneeringu ülesandeks on tagada planeeringuala edasine tasakaalustatud areng ja ühiskonnaliikmete parim võimalik elukeskkond. Planeeringuga on määratletud kestva ja säästva arengu tingimused ning seotud need territoriaal-majandusliku arenguga. 2014. aasta juunis kinnitas Kuressaare Linnavolikogu kehtestatud üldplaneeringu ülevaatuse tulemused, mille järgi on üldplaneeringu põhimõtted jätkuvalt aktuaalsed ja planeering põhjalikku uuendamist ei vaja.

2010. aastal kinnitas Kuressaare Linnavolikogu Kuressaare terviseprofili. 2013. aastal algatas Kuressaare Linnavolikogu Kuressaare linna jäätmekava 2014–2020 koostamise. 2014. aasta augustis kinnitas linnavolikogu Kuressaare linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2014–2025.

Samuti on arengukavad olemas või koostamisel Kuressaare Linnavalitsuse hallatavatel asutustel.

Arengukava koostamise lähtekohad

Kuressaare linna arengukava 2014–2020 (2030) käsitleb Kuressaaret kui terviklikku kogukonda, territooriumi ja kohaliku omavalitsuse üksust.

Selleks, et vältida eesmärkide ja tegevuste liigset killustatust ning esitada Kuressaare arenguvajadused laiaulatuslikumalt, on käesolevas arengukavas varasema 15 asemel vaid kuus valdkonda: juhtimine ja koostöö, haridus, kultuur ja sport, sotsiaalne kaitse, majandus, linnakeskkond.

Juhtimise ja koostöö valdkond hõlmab linna juhtimise struktuuri ja põhimõtteid, linnavalitsuse kui organisatsiooni arendamist, linnavalitsuse hallatavaid asutusi ning linna osalusega äriühinguid ja linna asutatud sihtasutusi, liikmelisust organisatsioonides ja koostöövõrgustikes, välissuhtlust, infotehnoloogiat, kommunikatsiooni, avalikkuse kaasamist ja kodanikuühiskonda ning turvalisust.

Haridus käsitleb alushariduse, põhi- ja gümnaasiumihariduse, kutse- ja kõrghariduse, täiskasvanuhariduse ja elukestva õppe, noorsootöö ja huviharidusega seotud teemasid.

Kultuuri ja spordi valdkond hõlmab kultuuri- ja spordiasutuste tegevust, erinevaid üritusi ja taristut ning kultuuri ja spordi väärtustamist.

Sotsiaalse kaitse puhul on käsitletavateks valdkondadeks eakate, puuetega inimeste, toimetulekuraskustes inimeste ning laste hoolekanne, samuti tervishoid, tervist toetav keskkond ja tervisedendus.

Majanduse valdkond käsitleb transporti ja ühendusi, ettevõtluskeskkonna arendamist, tööturgu, turismi ning piirkonna turundust.

Linnakeskkond hõlmab taristut, planeerimist, teid ja tänavaid, linnaruumi, linnamajandust ning keskkonnahoiuga seotud teemasid.

Kuressaare linna visiooni ja üldiste strateegiliste eesmärkide aluseks on kuue valdkonna ühisosa ehk linna kui terviku ning kohaliku kogukonna pikaajalised vajadused. Üldised strateegilised eesmärgid peavad tagama erinevate eluvaldkondade tasakaalustatud arengu ja tekitama valdkondadevahelist sünergia.

Valdkondlike eesmärkide sõnastamisele ja tegevuskavade koostamisele eelnes eelmise arengukava täitmise analüüs ning valdkonna hetkeolukorra ja väljakutsete kaardistamine.

Valdkondlike strateegiliste eesmärkide ja alaeesmärkide saavutamiseks määratleti tegevused ning eesmärkide täitmise hindamist võimaldavad mõõdikud koos sihtväärtustega.

Eesmärgid on püütud sõnastada nii, et need väljendaksid seisundit või olukorda, milleni soovitakse Kuressaares jõuda. Tegevused on enamasti esitatud mine-vormis.

Tegevuskava on koostatud aastani 2020 (2030) ning see ei kajasta kõiki tegevusi, mida linnavalitsus ja hallatavad asutused ning koostööpartnerid igapäevaselt ellu viivad, vaid hõlmab eelkõige uusi algatusi ja olulisemaid valdkonnasiseseid rõhuasetusi. Tegevuste puhul on kirja pandud nende elluviimise aeg, vastutajad ja rahastamise võimalikud allikad.

Tegevuskavas on kajastatud kavandatud investeeringute ja uute tegevuste maksumus, samuti seniste tegevuste elluviimiseks vajalikud lisaressursid.

Tegevuskava ja tegevuste rahastamise võimalusi linnaeelarvest neljal järgneval aastal täpsustatakse iga-aastaselt arengukava ning eelarvestrateegia ülevaatamise ja uuendamise käigus.

Arengukava elluviimise eeldused

Arengukava elluviimise eeldusi ehk linnaeelarve võimalusi arengukavas kajastatud tegevuste elluviimiseks ei ole käesolevas dokumendis põhjalikult analüüsitud. Ülevaade arengukavas käsitletud tegevuste ja investeeringute elluviimiseks vajalike ressursside kohta perioodil 2015–2018 antakse Kuressaare linna eelarvestrateegias, mis kinnitatakse linnavolikogu poolt 2014. aasta septembris.

Investeeringute rahastamisel laenukapitali abil lähtutakse põhimõttest, et aastatel 2015–2018 jääb Kuressaare linna konsolideerimata netovõlakooormuse määr vahemikku 57–60% ja omafinantseerimise võimekuse indeks on 1,1–1,15.

Investeeringute puhul on arvestatud varasemalt võetud kohustuste ja lepingute täitmisega. 2013. aastast arvestatakse võlakohustuste hulka ka üle üheaastastest katkestamatutest kasutusrendilepingutest tulenevad eelseivate aastate rendikulud. Linnaeelarvest rahastatavate investeeringutena on kavas 2015. aastal lõpetada Ida-Niidu lasteaia rekonstrueerimine, 2016. aastal alustada Pargi lasteaia ja 2018. aastal Tuulte-Roosi lasteaia rekonstrueerimist. 2015. ja 2017. aastal investeeritakse linnaeelarvest tänavate ning taristu olukorra parandamisse.

Linnaeelarvet ja tegevuskulusid mõjutavad aastatel 2015–2018 eelkõige järgmised kavandatud muudatused:

- 1) 21. oktoobrist 2013 taastati linna eelarvest töötasu saavate teenistujate ja töötajate töötasumäärad 2008. aasta kõrpeelsele tasemele. 2014. aastal alustati linnavalitsuse struktuuri korrastamisega. 2015. aastal kavandatakse alustada linnavalitsuse hallatavate asutuste struktuuride korrastamisega ning palgaskaala ja töötasumäärade korrigeerimisega. Konkurentsivõimelise töötasu tagamiseks tõstetakse 2015. aastal linnavalitsuse hallatavate asutuste keskeri- ja kõrgharidusega spetsialistide töötasumäärasid keskmiselt 10–20% (lasteaedade töötajatel ca 10%, huvikoolide õpetajatel ja raamatukogu töötajatel keskmiselt 20%). Töötasu tõuseb orienteeruvalt 150 töötajal.
- 2) Linnavalitsuse teenistujate ja linnavalitsuse hallatavate asutuste töötajate erialase enesetäiendamise soodustamiseks tagatakse raha koolituskulude katteks järgmiselt: 2014–

2015 1,5% üksuse palgafondist, 2016–2017 2%, 2018–2019 2,5 % ja alates 2020. aastast 3% üksuse palgafondist.

3) Eesmärgiga soodustada kodanikuühenduste tegevust uuendatakse 2014. aastal kolmanda sektori üksuste tegevustoetuste andmise põhimõtteid ja vaadatakse üle toetusfondi suurus. Samuti töötatakse välja korteriühistute elamute hoovialade projekteerimise toetamise põhimõtted.

4) 2015. aastal suurendatakse ranitsatoetust 130 eurolt 150 eurole ja sünnitoetust 200 eurolt 230 eurole.

5) Erivajadustega laste hariduse omandamise võimaluste juhtumipõhine toetamine.

6) Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses õpilastele ette nähtud tugispetsialistide teenuse jätkuv tagamine olukorras, kui riik tugiteenuseid enam ei finantseeri.

7) Linnale kuuluvate hoonete tehnilise seisukorra ja kasutusväärtuse säilitamiseks suurendatakse 2015. aastal remondifondi 2014. aastaga võrreldes 10 000 euro võrra. Alates 2015. aastast on remondifond 80 000 eurot.

Arengukava koostamise protsess

Kuressaare linna arengukava 2014–2020 (2030) koostamisel on lähtutud Kuressaare Linnavolikogu 22. septembri 2011 määrusest nr 20 “Kuressaare linna arengudokumentide menetlemise kord”.

Kuressaare Linnavolikogu algatas Kuressaare linna arengukava 2014–2020 (2030) koostamise 27. oktoobri 2011 otsusega nr 40. Arengukava koostamise üldjuhiks määrati linnapea Mati Mäetalu ja koostamise koordineerijaks linnavalitsus.

Kuressaare Linnavalitsuse 29. novembri 2011 korraldusega nr 709 moodustati arengukava koostamiseks juhtgrupp, kuhu kuulusid teema- ja töögruppide juhid ning linnavolikokku valitud erakondade esindajad, ning kuus teemagrupperi: linna juhtimine ja koostöö (töögrupi juht linnapea Mati Mäetalu), haridus (töögrupi juht abilinnapea Tiina Talvi), kultuur ja sport (töögrupi juht abilinnapea Tiina Talvi), sotsiaalne kaitse (töögrupi juht abilinnapea Argo Kirss), majandus (töögrupi juht arendusosakonna juhataja Virge Pihel), linnakeskkond (töögrupi juht abilinnapea Kalle Koov). Lisaks moodustati koordineeriv töögrupp ja rahanduse töögrupp. Juhtgrupi, teema- ja töögruppide liikmete nimed on esitatud lisa 3.

Juhtgrupi ülesanne oli arengukava koostamise juhtimine. Juhtgrupp võttis vastu otsused, mis puudutasid kohaliku omavalitsuse üksust tervikuna ja valdkondadevahelisi suhteid, ning kinnitas visiooni ja üldised strateegilised arengusuunad. Juhtgrupp kooskõlastas arengukava koostamise protsessi käigus teemagruppide poolt välja töötatud arengukava osad ja otsustas võimalike olulisemate muutuste üle ning kooskõlastas arengukava eelnõu tervikteksti.

Teemagruppide ülesanne oli valdkondade sisuline käsitlemine arengukavas, sealhulgas hetkeolukorra analüüs ning lähteotsustuse koostamine, eesmärkide sõnastamine, tegevuskava ja investeeringute kava koostamine.

Rahanduse töögrupi ülesanne oli analüüsida Kuressaare linna arengukava elluviimise eeldusi ning koostöös juhtgrupi ja teemagruppidega täpsustada valdkondlikke tegevuskavasid ja investeeringute kava.

Koordineeriva töögrupi ülesanne oli arengukava koostamise organiseerimine. Töögrupp langetas põhimõttelisi otsuseid tööprotsessi korraldamise ja läbiviimise kohta ning tegeles arengukava koostamise protsessi tegevuste ettevalmistamisega ja dokumenteerimisega, infovahetuse korraldamisega ning muu asjaajamist puudutavaga.

Kuressaare arengukava koostamises osalesid peale linnavalitsuse teenistujate ja linnavolikogu esindajate ka erinevate valdkondade eksperdid ning sidusgruppide esindajad. Korraldati kohtumisi erinevate huvirühmade esindajatega (nt linnavolikogu komisjonide liikmed, Saaremaa Ettevõtjate Liit, Kuressaare koolide õpetajad, MTÜ Saaremaa Vähiühing), et tutvustada neile arengukava koostamise protsessi ning saada sisendit ja tagasisidet valdkondlike eesmärkide ning tegevuskavade kohta.

2012. aasta septembris viis Kuressaare Linnavalitsus läbi linnakodanike küsitluse, et kaardistada inimeste rahulolu eluga Kuressaares ja saada ettepanekuid kodulinna tuleviku kujundamiseks. Arvamust avaldas 360 inimest ning kokkuvõtte küsitluse tulemustest on esitatud lisa 4.

Arengukava eelnõu oli ettepanekute esitamiseks avalikult kättesaadav ajavahemikus 23. mai – 13. juuni 2013, samuti toimus 18. juunil arengukava eelnõu avalik arutelu. Kuressaare Linnavolikogu kinnitas arengukava 22. augustil 2013 määrusega nr 10.

Arengukava ülevaatamisel ja muutmisel on lähtunud Kuressaare Linnavolikogu 24. aprilli 2014 määrusest nr 8 „Kuressaare linna arengudokumentide menetlemise kord“, mille järgi vaatab linnavalitsus arengukava ja selle täitmise üle igal aastal ning täpsustab nelja eelseisva aasta tegevuskava.

Arengukava muudatused olid ettepanekute esitamiseks avalikult kättesaadavad ajavahemikus 9. juuli – 25. august 2014 nii Kuressaare linna kodulehel kui ka linnavalitsuse kantseleis, samuti korraldati 25. augustil 2014 arengukava muutmise eelnõu avalik arutelu.

Hetkeolukord

Järgnevalt on esitatud Kuressaare linna arengueelduste analüüs ja valmisolek arengukava eesmärkide saavutamiseks ning olulisemad väljakutsed aastateks 2014–2020 (2030). Analüüs keskendub eelkõige väliskeskonnast tulenevatele väljakutsetele, täpsem ülevaade valdkondade hetkeolukorrast Kuressaare linnas on esitatud peatükis „Valdkondade hetkeolukord, strateegilised eesmärgid, alaeesmärgid ja mõõdikud“.

Rahvastik

Eesti üheks suurimaks väljakutseks on rahvastiku vähenemine. Nagu enamikes Eesti piirkondades, on elanike arv langenud ka Kuressaares ja Saare maakonnas tervikuna.

Seisuga 01.01.2014 oli Kuressaare elanike arv rahvastikuregistri andmetel 14 070, mis moodustas Saare maakonna elanike arvust (34 836) 40%.

Aastatel 2005–2013 vähenes Kuressaare elanike arv 1273 võrra (2005. aasta alguses oli elanike arv rahvastikuregistri andmetel 15 343) ehk 8,3%. 2000. aastaga võrreldes, kui Kuressaares elas 16 087 inimest, on elanike arv vähenenud 2017 võrra ehk 12,5%.

Kuressaare linnas olid 2013. aastal negatiivsed nii iive (-15) kui ka rändesaldo (-309) ning elanike arv vähenes rahvastikuregistri andmetel 324 inimese võrra. 2013. aastal registreeriti Kuressaare linnas 131 sündi ja 146 surma.

Elanike arvu vähenemist Kuressaares mõjutab kõige rohkem ränne: lahkutakse nii Saare maakonna valdadesse kui ka Tallinnasse. Tööealiste kuressaarlaste arv väheneb ja rahvastik vananeb.

Tööhõive ja maksumaksjad

2013. aastal oli Kuressaares ühe kuu keskmine maksumaksjate arv rahandusministeeriumi andmetel 6 530, mis moodustas Kuressaare linna elanikkonnast 45,4% ja tööelistest (15–74aastasest) elanikest 58,6%. Keskmine brutoväljamakse töötaja kohta oli 2013. aastal 841 eurot kuus. 2008. aastal oli keskmine maksumaksjate arv kuus 7357 ja keskmine brutoväljamakse töötaja kohta 797 eurot kuus.

Seisuga 31.12.2013 oli Kuressaare linnas Eesti Töötukassa andmetel 356 registreeritud töötut (Saare maakonnas kokku 830). Viimaste aastate kõige väiksem registreeritud töötute arv oli 31.12.2007 seisuga, kui Kuressaares oli 145 töötut. Kõige rohkem oli registreeritud töötuid 2010. aasta veebruaris: 836.

Kuressaare elanike hinnang hetkeolukorrale

2012. aasta sügisel läbi viidud linnakodanike küsitluse tulemustest selgub, et poolte (51%) vastajate arvates on elukvaliteet Kuressaares viimaste aastate jooksul muutunud paremaks; kolmandik (35%) arvas, et elukvaliteet ei ole muutunud; ja kümnendiku (11%) hinnangul on elukvaliteet muutunud halvemaks.

Viimaste aastate kõige olulisemaks arenguks pidasid vastajad ülekaalukalt kergliiklusteede rajamist. Arvukalt äramärkimist leidsid ka lasteaedade renoveerimine, senisest paremad tervisespordivõimalused, teede ja tänavate olukorra paranemine, rannaala arendamine ja rannahoone valmimine ning linna paranenud heakord.

Kõige rohkem ollakse rahul Kuressaare kui elukohaga (täiesti rahul ja pigem rahul olevate vastajate osakaal kokku 90%), järgnevad rahulolu Kuressaare kui terviselinnaga (82%), kuurortlinnaga (76%), laste- ja noortesõbraliku linnaga (72%) ning Kuressaare kui töökohaga (50%).

Linnaelu erinevate valdkondadega rahulolu n-ö edetabelit juhivad õppimisvõimalused ja hariduse kvaliteet (täiesti rahul ja pigem rahul olevate vastajate osakaal kokku 88%), tervisespordi- ja sportimisvõimalused (87%), linna üldine heakord ja avalike alade olukord (84%) ning vee- ja kanalisatsioonisüsteemi kasutamise võimalused (81%). Kõige vähem oldi rahul sotsiaaltoetuste ning sotsiaal- ja hoolekandeteenuste korraldamise ja kättesaadavusega (28%), puuetega inimeste erivajadustega arvestamisega (18%), munitsipaal- ja sotsiaaleluruumide saamise võimalustega (10%). Nii mõnegi valdkonna puhul oli rahulolevate kodanike tagasihoidlik osakaal tingitud sellest, et suur osa vastanutest ei osanud konkreetsele valdkonnale hinnangut anda või ei puutu sellega kokku. Ainsad valdkonnad, mille puhul ületas rahulolematuse (nende vastajate, kes üldse ei ole rahul ja pigem ei ole rahul, osakaal kokku) rahulolu, on töö leidmise võimalused (58% ja 46%), puuetega inimeste erivajadustega arvestamine (26% ja 18%) ning teede ja tänavate olukord (55% ja 43%).

Aastatel 2014–2020 peaks vastajate arvates Kuressaares kõige rohkem tähelepanu pöörama teede ja tänavate olukorrale ning kõnni- ja kergliiklusteede rajamisele, töö leidmise võimalustele, noorte huvitegevuse arendamisele, tervishoiuteenuste kättesaadavusele, avalikule korrale ja turvalisusele, tänavavalgustuse parandamisele ning linnastaadioni rekonstrueerimisele ja (tervise)spordivõimaluste edasiarendamisele.

Kõige olulisemateks investeeringuteks peeti linnastaadioni rekonstrueerimist, kõnniteede rajamist ja rekonstrueerimist, linna läbivate jalgrattateede ehitamist, mänguväljakute rajamist ja uuendamist, Tallinna tänava rekonstrueerimist ning keskväljaku ja turu rekonstrueerimist.

Kuressaare linna muutmisel ettevõtjatele ligitõmbavamaks on vastajate arvates kõige tähtsamad kiired ja soodsad transpordiühendused mandriga (parvlaevaühendus, lennuliiklus, püsiühendus), toimivad ühendused maapiirkondadega, aga ka rahvusvahelised laeva- ja lennuliinid ning erinevad soodustused (nt kauba transportimisel üle Suure väina ja saarlastele tasuta parvlaevaliiklus). Vastajate arvates peaks turundama Kuressaare

kaasaegset ja meeldivat elukeskkonda, ettevõtjasõbralikkust, siinset taristut, inimkapitali ja investeerimisvõimalusi.

Kuressaares elamise suurimate plussidena nimetasid vastajad linna väiksust, rahulikkust ja turvalisust, laste kasvatamiseks sobivat keskkonda ning sportimis- ja vaba aja veetmise võimalusi. Negatiivsena toodi kõige rohkem välja hästi tasustatud töökohtade vähesust ja noorte lahkumist.

Põhjalikum kokkuvõtte küsitluse tulemustest on esitatud lisan 4.

Kuressaare linna arengut mõjutav väliskeskond

2012. aastal Eesti Arengufondi koostatud analüüsis **“Väliskeskond 2020: olulised trendid ja nende tähendus Eestile”** on välja toodud kuus trendiklastrit, mis väljendavad Eesti jaoks kõige olulisemaid väliskeskonna muutuste mustreid:

- 1) Sotsiaalsüsteemid surve all
- 2) Liikuvam tööjõud ja paindlikum töö
- 3) Loodusvarade nappus ja kasvupiiride nihutamine
- 4) Arenenud riigid vajavad uusi kasvumudeleid
- 5) Euroopa otsib oma kohta maailmas
- 6) Valitsemisvormid muutustes

Järgnevalt on esitatud lühikokkuvõtte iga trendiklastri sisust ning nende tähendusest Eesti ja Kuressaare linna arengu jaoks.

- Sotsiaalsüsteemid surve all

Vananemine ja suurenevad tervishoiukulutused seavad surve alla tänased riiklikud sotsiaalsüsteemid. Kui muutusi ei suudeta algatada, on ohus sotsiaalsüsteemide jätkusuutlikkus ning teenuste kättesaadavus ja kvaliteet.

Nii nagu suur osa arenenud riikidest, seisab ka Eesti vastamisi sotsiaalsüsteemi jätkusuutlikkuse ohtudega: elanikkond vananeb kiirelt, vaja on maksta rohkem pensione ja pakkuda paremat hoolekannet, kroonilised haigused sagenevad ning on sisemine surve tervishoiuteenuste hinnatõusuks.

Samas avavad selle klastri trendid Eestile mitmeid arenguvõimalusi. Näiteks tekib äri- ja ekspordivõimalusi Eesti tervise- ja hoolekandeesutustele, sotsiaalsetele innovaatoritele ning IT-lahenduste arendajatele. Seejuures on oluline teadvustada, et kõrbe- ja heaolumajandus on maailmas ühed peamised tuleviku kasvualad.

Eestis tuleb pöörata tähelepanu vanemaealiste inimeste tööhõives hoidmisele ja ümberõppele, samuti hoolekandesüsteemi ajakohastamisele, tervisehädade ennetusele ning ravi tõhususe tõstmisele. Peale IT-valdkonna ning e-tervise arendamise on Eestis võimalus hakata naabermaade (ennekõike Põhjamaade) vananeva rahvastikuga turgudele senisest aktiivsemalt pakkuma hooldus- ja meditsiiniteenuseid.

- Liikuvam tööjõud ja paindlikum töö

Seoses sobivate oskustega töötajate puuduse ja tööealise elanikkonna vähenemisega on riikidele väljakutseks tööjõu ja eriti talentide juurdesaamine. Samas kasvab oht neid kaotada, sest tööjõud on üleilmselt üha liikuvam ja eeldab tööandjalt suuremat paindlikkust.

Ägenev konkurents seab linnade juhtimisele uusi nõudmisi. Et olla talentidele veetlev, on linnade jaoks saanud oluliseks brändimine ehk linna kui kaubamärgi kujundamine. Enim mõjutavad kuvandit juba selle linna kasuks valiku teinud ettevõtted või inimesed. Seepärast algab linnajuhtimises kõik soodsa linnakeskkonna ja esmaklassiliste avalike teenuste arendamisest.

Eesti üks suuremaid tulevikuväljakutseid on tööealise elanikkonna vähenemine rahvastiku vananemise, madala sündimuse ja väljarände tõttu. Riigi ja elanikkonna väiksuse tõttu on iga talent ning töötaja Eesti majanduse jaoks suhteliselt tähtsam kui suuremates riikides. Esmaseks lahendusteeks on olemasoleva, kuigi vananeva tööjõu oskuste arendamine ja tõhusam kasutamine. Selleks tuleb leida lahendusi oskuste lüheneva elutsükliga toimetulekuks, et tagada haridussüsteemi ja tööturu vajaduste kooskõla. Eestis tuleb pakkuda täiend- ja ümberõpet, tehes seda senisest paindlikumalt ning ennetavamalt. Lisaks tuleb kõigi tasandite haridusasutuste õppetöö sisu ja korraldust pidevalt ajakohastada vajalike oskuste muutuste järgi.

- Loodusvarade nappus ja kasvupiiride nihutamine

Loodusvarade nappus suurendab konkurentsi olemasolevate ressursside pärast. Seetõttu käib maailmas hoogne uute tehnoloogiate ja lahenduste otsimine, millega ressursipiire nihutada ja ka majanduskasvu leida.

Looduskeskkonna suhteline puhtus ja kliimamuutuste jätkumine annavad Eestile hea võimaluse hõivata maailma põllumajandusäris senisest suurem osa. Tulusam turg eksporditavatele toidukaupadele tähendab äri- ja kasvuvõimalust nii Eestis tegutsevatele toiduainetööstustele kui ka põllumajandusettevõtetele. Samuti saab Eesti puhast ning loomulikku loodus- ja elukeskkonda üha rohkem kasutada riikliku kuvandi ning positsiooni edendamiseks nii turistide kui ka talentide Eestisse meelitamisel.

- Arenenud riigid vajavad uusi kasvumudeleid

Arenenud riigid on jõudnud „uude normaalsusse“, mida iseloomustavad aeglane kasv, kõrge tööpuudus, riigivõla mured jm. Nendest ülesaamiseks on vaja leida uusi kasvuallikaid ning seniseid kasvubarjääre reformidega murda.

Kõige olulisemad mõjutegurid, mille järgi asukohtade atraktiivsust hinnatakse ning tootmist ja teenuseid laiali paigutatakse, on tööjõu kvaliteet, ettevõtlikkus, ligipääs tehnilisele oskusteabele ja teadmusvõrgustikele ning taristu.

Majanduskasvu väljavaadete ja töökohtade tekke kindlustamiseks tuleb tõsta ettevõtete konkurentsivõimet. See tähendab, et peavad tõusma Eesti ettevõtete tootlikkus ning lisandväärtuse loomise võime nii senistes väärtusahelates laialdasemalt ja tõhusamalt tegutsemiseks kui ka uutesse väärtusahelatesse edasiliikumiseks. Ettevõtted vajavad kvalifitseeritud tööjõudu ja kapitali investeerimiseks, aga ka riigipoolset suuremat tuge turgude avamisel ning soosivat kodust ettevõtluskeskkonda.

Samuti on Eesti jaoks väga oluline uusi kasvuallikaid ehk tulevase kasvu mootoriks saavaid ärialsid ära tunda ja nende arenguks tõuget anda. Neid allikaid tasub eeskätt otsida suurima ülemaailmse kasvupotentsiaaliga ärialadelt: roheline äri, hõbemajandus (vananevale ühiskonnale suunatud tooted ja teenused) ning tervise- ja heaolutooted/-teenused, IT-lahenduste kasutamine eri majandus- ja elualadel (nt tervishoius, tööstuses, e-äris).

- Euroopa otsib oma kohta maailmas

Kujunemas on mitmepooluseline maailmakord, milles Euroopa tähtsus paratamatult langeb. Euroopa jaoks on väljakutse end globaalsel areenil positsioneerida ja sisemiselt tugevamaks muutuda, et relevantsust säilitada.

- Valitsemisvormid muutustes

Riikide ees seisavad keerukad väljakutsed, nagu uute kasvumudelite leidmine, surve sotsiaalsüsteemidele, kasvupiirid jms. Seepärast tuleb pidevalt riigivalitsemist edasi arendada, et muutuvates oludes mõjusalt tegutseda.

Et vastata kiirete muutuste tingimustes ilmnevatele väljakutsetele, on vajalik poliitika valdkondadeülesem, ettevaatavam, uuendusmeelsem ja avatum kujundamine ning elluviimine.

2012. aastal Siseministeriumis koostatud **regionaalarengu strateegia lähteolukorra analüüsis** nenditakse, et linnade ja nende ümber paiknevate tööjõuareaalide või toimepiirkondade arengu väljakutsed on seotud eelkõige atraktiivsemate, suuremat lisandväärtust loovate ning muude piirkondlikku tööhõivet suurendavate töökohtade loomisega, seda toetava ettevõtluskeskkonna arendamisega, samuti avalike ja vaba aja teenuste arendamisega ning mitmekesisuse suurendamisega.

Tööjõuareaalide keskuste konkurentsivõime tugevdamist nii töökohtade kui ka pakutavate teenuste osas peetakse peamiseks võimaluseks vähendada töökohtade ja elanike koondumist suurematesse keskustesse. Samuti rõhutatakse regionaalarengu strateegia lähteolukorra analüüsis tugevama spetsialiseerumise ja piirkonnale sobivamate perspektiivikate ettevõtlusharude eelisarendamise vajalikkust.

Analüüsis nenditakse, et majanduse ja ühiskonna üha suurema rahvusvahelistumise tingimustes suudavad väiksematest linnapiirkondadest või tööjõuareaalidest edukamalt toime tulla need, mis oskavad globaliseerumise väljakutsetega paremini kohanduda. Selleks on vaja senisest oskuslikumalt kasutada oma piirkonnaspetsiifilist potentsiaali ning pärandit,

osaleda aktiivselt rahvusvahelistes koostöövõrgustikes, tooteahelates ja turgudel ning tagada paremad rahvusvahelised transpordi- ja IKT-ühendused.

Samuti rõhutatakse, et piirkondlik edukus sõltub üha rohkem aeg-ruumilisest sidustatusest muude piirkondade ja tuumaladega. Eesti piirkondliku arengu vaatenurgast peetakse väga oluliseks seda, kuidas suudavad kõik tööjõuareaalid tagada endale paremad ruumilised ühendused Eesti-siseselt ja piiriüleste regioonidega ning seda eriti Läänemere ruumis.

Kõik Eesti regioonid peavad oma arenguvõimaluste realiseerimisel lähiaastatel arvestama pikaajalise üleilmse majandussurutise tagajärgedega, mis tähendab kõrget tööpuudust, aeglasemat majanduskasvu, tagasihoidlikumat tarbimist ning avaliku sektori võimaluste piiratust majanduse elavdamisel ja piirkondlike arendusinvesteeringute teostamisel. See seab ühtlasi uusi väljakutseid regioonide majandustegevuse orienteerumiseks kõrgemale tootlikkusele ja lisandväärtusele ning avaliku ja erasektori aktiivsemaks koostöökaks piirkondlikus arendustegevuses.

Eesti regionaalarengu strateegias 2020 sõnastatud regionaalarengu suunamise visiooni 2030+ kohaselt panustab iga piirkond oma eripärale tuginedes Eesti kui terviku konkurentsivõime kasvu, saades omakorda osa sellega kaasnevatest hüvedest. Inimestel on igas toimepiirkonnas kättesaadavad head töökohad, kvaliteetsed teenused ning mitmekesiseid tegevusi võimaldav meeldiv elukeskkond.

Riigi regionaalarengu visioonist tulenevalt on regionaalpoliitika elluviimise üks eesmärk toimepiirkondade terviklikkust ning konkurentsivõimet soosiv elu- ja ettevõtluskeskkond. Eesmärgi suunas liikumiseks on regionaalarengu strateegias ette nähtud mitmed meetmed, sealhulgas toimepiirkondades ettevõtluse ja majanduskasvu stimuleerimine, inimressursi tõhusam kasutuselevõtt tööturul ja majandusarengus ning toimepiirkondade keskuste elukeskkonna ja toimepiirkonna üleselt osutatavate teenuste arendamine.

Regionaalarengu strateegias on Eesti jaotatud arendusregioonideks, millest üks on nelja maakonda hõlmav Lääne-Eesti. Regioonile on iseloomulik suhteliselt hõre asustus, merelisuus, rannaalade ja perifeersete väikesaarte suur osatähtsus, puhas ja kõrge turismipotentsiaaliga looduskeskkond ning rahvastiku märkimisväärne hooajaline kõikumine. Peamisteks väljakutseteks Lääne-Eesti kestliku arenguvõime tagamisel on võrdlemisi kiire püsirahvastiku vähenemine eeskätt nooremaeliste osas ja saartel, turismi- ja puhkemajandussektori hooajalisus ning saarte tootmisettevõtete konkurentsieeldusi piirav väike kohapealne turg ja raskendatud ligipääs muudele turgudele.

Strateegias juhitakse tähelepanu sellele, et toimepiirkondade ettevõtluse ja majanduskasvu stimuleerimisel on Lääne-Eestis regiooni looduskeskkonna iseärasuste tõttu vaja pühenduda enam selle kestlikule majandamisele ning piirkonna kõrge rohe- ja ökomajanduse potentsiaali kasutamisele ettevõtluse arendamisel. Samuti on oluline pöörata suuremat tähelepanu merelisusega seonduvate ressursside, kompetentside ja tegevusalade oskuslikumale ning omavahel sidustatud kasutamisele, samuti puhkemajandussektori hooajalisuse vähendamisele ning regiooni toimepiirkondade paremaks omavaheliseks ja piiriüleseks sidustamiseks Läänemere lähiriikidega, aga ka saarelisusest tulenevatele erivajadustele.

Ka 2012. aastal valminud **üleriigilise planeeringu Eesti 2030+** visioonis nähakse, et kompaktsed ja kvaliteetse linnaruumiga keskused (linnad) pakuvad oma toimepiirkonna elanikele heatasemelisi teenuseid, suurt lisandväärtust loovaid töökohti ja konkurentsivõimelist haridust ning kõik need on kogu toimepiirkonna elanikele hästi kättesaadavad. Samuti rõhutatakse, et linnad oma lähitagamaaga on piirkondliku arengu vedajad ning toimepiirkondade tuumikud, kus on loodud võimalused inimeste igapäevaseks kohtumiseks, suhtlemiseks ja koostööks.

Üleriigilises planeeringus “Eesti 2030+” rõhutatakse, et väljapoole Tallinna ja Tartu lähitagamaad jääva Eesti territooriumi elujõulisuse määrab eeskätt maakonnakeskuste ja mõne suurema, oma tagamaa majandusliku vedajana toimiva linna edukus. Samas nenditakse, et eduks ei piisa enam teenuste pakkumisest oma tagamaale, vaid tähtsal kohal on spetsialiseerumine, võime leida oma koht riigi ja heal juhul ka rahvusvahelises tööjaotuses. Kohalikul oskusteabel põhineva spetsialiseerumise väljaarendamine ja ärakasutamine on väga oluline ning selleks tuleb mitmepoolsetes partnerlussuhetes (riik, omavalitsus, teadus- ja arendusasutused, eraettevõtjad jt) luua muu hulgas ka linnade ruumilise planeerimise kaudu sobivad tingimused.

Nii Kuressaare linna kui ka Saare maakonna jaoks on tähtsad üleriigilises planeeringus välja toodud põhimõtted, mille kohaselt jäävad ühenduse tagamisel Eesti saartega oluliseks nii lennu- kui ka laevaliiklus. Rõhutatakse, et regulaarne ning sage lennu- ja reisiparvlaevaühendus saarte ja mandri vahel peab säilima. Samuti juhitakse tähelepanu sellele, et Saare maakonna ligipääsetavuse parandamiseks võib riik teha otsuse rajada püsiühenduse üle Suure väina, mis lühendaks maanteeõidukite ülesõiduaega.

2012. aastal Rahandusministeeriumi poolt koostatud dokumendis **“Eesti järgneva kümne aasta arenguvajadused”** juhitakse tähelepanu sellele, et vaid piisavalt kõrgete teadmiste ja oskustega, terved ja ühiskondlikult aktiivsed, loovad ning algatusvõimelised inimesed suudavad leida majanduskasvu allikaid, luua uusi nutikaid töökohti ja töötada välja ühiskonnale vajalikke innovaatilisi lahendusi. Seejuures rõhutatakse, et inimeste heaolu ja sissetulekute kasvuks on vaja nihet teadmistepõhisema majanduse suunas ning soodne elukeskkond (sh ühendusvõimalused, turvalisus, puhas loodus) ärgitab inimeste loovust ja annab kindlustunde tulevikuks.

Kõigi nimetatud väljakutsetega on vaja arvestada ka Kuressaare linna ja Saare maakonna arengute kavandamisel.

2012. aastal sõnastati Eesti järgneva kümne aasta arenguvajadused järgmiselt:

- Uute kasvuallikate leidmine, majanduse muutmine teadmistemahukamaks ja Eesti teaduse mõju suurendamine.
- Eesti ettevõtete ekspordivõime tõstmine ja laiendamine.
- Tõhusama loodusvarade kasutusega ning vähesema energia- ja süsinikumahukusega majandus.
- Inimeste ja kaupade jätkusuutlike ühendus- ja liikumisvõimaluste parandamine.
- Elukeskkonna ja tegevusvõimaluste regionaalselt tasakaalustatud arendamine.
- Tööhõive kasv ja haridussüsteemi kohandamine ühiskonna vajadustega.

- Sotsiaalse sidususe suurendamine.
- Tervena elatud eluea kasv ning vajadustele vastava tervisesüsteemi arendamine.
- Riigi julgeoleku ja inimeste turvalisuse suurendamine.
- Kultuuri jätkusuutlikkuse tagamine.
- Kodanikukeskse ja ühtse riigivalitsemise tõhustamine.

Dokumendis “Eesti järgneva kümne aasta arenguvajadused” tuuakse välja elukeskkonna ja tegevusvõimaluste regionaalselt tasakaalustatud arendamise vajalikkus, sest elukeskkonna atraktiivsus on saanud üha olulisemaks argumendiks inimeste ja kapitali püsimisel ning liikumisel. Selleks, et vähendada töökohtade ja elanike koondumist suurematesse keskustesse, on oluline tugevdada toimealade keskusi.

Analüüsis nenditakse, et suurematest linnadest eemal paiknevate piirkondade ressursse ja arenguvõimalusi on seni liialt vähe ära kasutatud, mistõttu nende piirkondade konkurentsivõime ning panus riigi terviklikku arengusse on jäänud Tallinna ja Tartu linnapiirkonna kõrval tagasihoidlikuks. Arengu seisukohast on saanud määravaks just piirkondlike keskuste konkurentsivõime nii töökohtade kui ka neis pakutavate teenuste osas. Seetõttu soovitatakse käsitleda keskusi ja nende tagamaad ühtsete toimealadena (tööjõuareaalidena). Oluline on tingimuste loomine uute töökohtade tekkeks, mis avaldaksid märgatavat positiivset mõju kogu piirkonna tööhõivele, ning kvaliteetsete ja kogu piirkonnale vajalike mitmekesiste avalike teenuste arendamise toetamine. Keskuse ja tagamaa koostoime tugevdamiseks on vajalik transporditaristu ning ühistranspordi arendamine, kohalike omavalitsuste koostöö teenuste osutamisel, planeerimisel ja piirkondliku arendustegevuse elluviimisel.

Samuti juhitakse Eesti järgneva kümne aasta arenguvajadustes tähelepanu piirkondade sisemise potentsiaali oskuslikumale kasutamisele. Selleks tuleb luua tingimused asendist, looduslikest ja kultuurilistest eripäradest tulenevate piirkonnaspetsiifiliste eelduste realiseerimiseks, sh teatud majandustegevustes tugevamaks spetsialiseerumiseks ja piirkonnale sobivamate perspektiivikate ettevõtlusharude eelisarendamiseks. Neid eeldusi tuleb rakendada ka teadus- ja arendustegevuses ning laiemates ettevõtlusvõrgustikes osalemisel. Rõhutatakse, et piirkondade konkurentsieelistele tugineva majandusliku spetsialiseerumise soodustamine on Eesti regionaalse arengu tasakaalustamiseks hädavajalik.

2012. aastal sõnastas Rahandusministeerium Eesti järgneva kümne aasta eesmärgid:

1. Teadmistemahukas ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline majandus
2. Puhas ja mitmekesine looduskeskkond ning loodusressursside tõhus kasutus
3. Elanike vajadusi rahuldavad ja ettevõtlust toetavad kestlikud ühendused ja liikumisvõimalused
4. Regionaalselt tasakaalustatud ja võimalusi loov elu- ja tegevuskeskkond
5. Haridus on kvaliteetne, kättesaadav ning õppija ja ühiskonna vajadusi arvestav
6. Kõrge tööhõive ja kvaliteetne tööelu
7. Eesti elanikkond on kasvav ja sidus
8. Eesti inimesed on terved ja elavad kaua
9. Eesti kultuur on kestlik
10. Elu Eestis on turvaline

11. Ühtselt toimiv, kodanikukeskne ja tõhus riigivalitsemine

Euroopa Liidu uue, 2014. aastal alanud eelarveraamistiku vahendite kasutamiseks on Eestis tehtud ettevalmistusi alates 2010. aastast.

Euroopa Liidu eelarveperioodil 2014–2020 on Eestil võimalik saada 5,9 miljardit eurot toetust. Euro raha kasutamise aluseks on Eesti ja Euroopa Komisjoni poolt heaks kiidetud 5 fondi hõlmav partnerluslepe. Selles on kokku lepitud rahastamisprioriteedid, eesmärgid ja oodatavad tulemused, euro raha kasutamise eeltingimused ning vahendite administreerimise üldine korraldus.

Partnerluslepe alusel koostas Rahandusministeerium ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020, milles on välja toodud toetuse kasutamise eesmärgid ja oodatavad tulemused, meetmed ning nende rahastamine. Rakenduskava koostamisel lähtuti põhimõttest, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid on ühekordne võimendus oluliste muutuste saavutamiseks Eestis. Nende kasutamine peab kaasa tooma arenguhüppe, suurendades mõnes valdkonnas, sektoris või majandusharus eesmärkide elluviimise tõhusust, mõjusust või kvaliteeti ja tuues kaasa positiivse järelmõju.

Rakenduskava jaguneb 12 prioriteediks:

1. Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul
2. Sotsiaalse kaasatuse suurendamine
3. Tööturule juurdepääsu parandamine ja tööturult väljalangemise ennetamine
4. Kasvuvõimeline ettevõtlus ja seda toetav teadus- ja arendustegevus
5. Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamine
6. Energiatõhusus
7. Veekaitse
8. Roheline infrastruktuur ja hädaolukordadeks valmisoleku suurendamine
9. Linnapiirkondade jätkusuutlik areng
10. Jätkusuutlik transport
11. IKT teenuste taristu
12. Haldusvõimekus

Kuressaare linn loodab, et aastateks 2014–2020 kavandatud tegevuste elluviimist on võimalik kaasrahastada Euroopa Liidu vahenditest. Tegevuskava koostamisel on jälgitud, et kohaliku tasandi tegevused aitaksid kaasa üleriigiliste eesmärkide saavutamisele.

Peale üleilmsete ja riiklike väljakutsete ning arenguvajaduste on oluline teadvustada, et Saare maakonna ainsa linna ja tõmbekeskusena on Kuressaarel tähtis roll kogu Saare maakonna arengu seisukohast.

2007. aastal koostatud **Saare maakonna arengustrateegias** on sõnastatud maakonna pikaajalised eesmärgid aastani 2020:

1. Saarlased on tuntud kui väarikas, lahke, haritud, kultuurne ja ettevõtlik rahvas.
2. Saaremaa looduslik ja kultuuriline omapära on säilinud, olles jätkuvalt maakonna eduka arengu aluseks.
3. Saaremaa majandus on jätkusuutlik ning selle arengumootoriks on teadmispõhised

ettevõtted ja ettevõtluse tugistruktuur, samuti kohaliku eripäraga tooted.

4. Saarlaste elukvaliteeti kindlustab kõigi vajalike teenuste hea tase ja kättesaadavus.

2013. aastal alustati Saare maakonna uue arengustrateegia koostamist, mille märksõnadena on välja pakutud „meretarkus“ ja „tugev kogukond“. Strateegias soovitakse kokku leppida selged eelistused, kuhu on mõistlik koondada maakonna piiratud ressursid, selleks et Saare maakonnas rahvastiku seisund ei halveneks, töökohtade arv kasvaks ja maakond oleks atraktiivne nii elamiseks kui ka küllastamiseks.

Visioon aastaks 2030 ja üldised strateegilised eesmärgid

Kuressaare linna tuleviku kujundamisel on keskseteks võtmesõnadeks inimkeskus ja hoolivus ning tasakaalustatud ja jätkusuutlik areng.

Arengute suunamisel arvestatakse üksikisikute soove ja vajadusi, kuid ka linna kui terviku üldisemaid eesmärke, sest Kuressaare linn on midagi enam kui üksikkodanike summa – see on sidus territoriaalne kogukond.

Aastatel 2014–2020 (2030) jätkatakse Kuressaares eelmise arengukava perioodil sõnastatud peamiste arengusuundade järgmist:

- linna jätkusuutliku arengu tagamine;
- elukeskkonna jätkuv väärtustamine;
- korrastatud, turvalise ja avatud linna kujundamine;
- solidaarse kogukonna tugevdamine;
- piirkonna eripära arvestava majanduse arendamine.

Kuressaare visioon 2030

Kuressaare on uutele tuultele avatud Saaremaa pealinn ja kena kodune kant kõigile.

Visiooni konkretiseerivad kuus üldist strateegilist eesmärki.

Kuressaare linna üldised strateegilised eesmärgid

1. Kuressaare on elujõulise kogukonnaga linn, kus hoolitakse üksteisest ning toetatakse iseennast ja teisi väärtustava inimese arengut.
2. Kuressaare on konkurentsivõimeline tõmbekeskus ja koostöös erinevate partneritega arengute algataja.
3. Kuressaare on mitmekülgete haridus- ja karjäärivõimalustega laste- ning noortesõbralik perelinn.
4. Kuressaares on ettevõtlikud inimesed ning kindlate ja kiirete ühendustega konkurentsivõimeline majanduskeskkond.
5. Kuressaare on üle ilma tuntud mere- ja kuurortlinn, kus tähtsustatakse kultuuri, sporti, tervist ning lõõgastusvõimalusi.
6. Kuressaares on hästi toimiv ja ühistel eesmärkidel arendatav linnaruum.

Üldised strateegilised eesmärgid on sõnastatud Kuressaare linna kui terviku seisukohast ning valdkondadeüleselt ehk nende saavutamiseks on vaja panustada kõigis linnaelu valdkondades. Arengute kavandamisel on püütud lähtuda valdkondadevahelise koostöö ja sünergia võimendamise võimalustest.

Eesmärkide sõnastamisel ning tegevuste kavandamisel aastateks 2014–2020 (2030) on võetud arvesse Kuressaare linna kui kohaliku omavalitsuse üksuse ja Saare maakonna tõmbekeskuse vajadusi, teadvustades seda, et arenguvajadused on olemuselt

valdkondadevahelised või -ülesed ning neid tuleb lahendada erinevate valdkondade raames korruga ja terviklikult.

Arendustegevuses ning linna juhtimisel arvestatakse Kuressaare korporatiivse identiteedi ehk linna unikaalsete omaduste, väärtuste ja tugevustega, mis eristavad Kuressaare linna teistest omavalitsusüksustest. Kuressaarele omastest tugevustest ning teda teistest linnadest eristavatest joontest on lähtunud ka visiooni ja üldiste strateegiliste eesmärkide sõnastamisel.

2012. aasta sügisel läbi viidud küsitluse tulemustest selgub, et linnakodanike arvates iseloomustavad Kuressaaret kõige paremini järgmised tunnused või märksõnad: turvaline/turvalisus, rahulik/rahulikkus/rahu, tervis/tervislik/terviselinn, turism/turistid, puhas/puhtus, ooperipäevad/ooperisuvepealinn, vaikne/vaikus, ilus/iludus, kultuur/kultuurne/kultuuririkas, sport/sportlik/spordisõbralik, roheline/rohelus, sõbralik/sõbralikkus.

2030. aastal võiks Kuressaare vastajate arvates olla (jätkuvalt) turvaline, paremate teede ja tänavatega, uute ettevõtete, paljude töökohtade ja kõrgemate palkadega, lastesõbralik, turismimagnet, puhas, sportlik, tervislik, kultuurne ja nooruslik.

2013. aastal Tartu Ülikoolis kaitstud Kersten Jõgi magistritöös „Korporatiivne identiteet ja korporatiivse identiteedi juhtimine imago kujundamisel Kuressaare linna näitel” tuuakse välja järgmised Kuressaare korporatiivsele identiteedile iseloomulikud jooned: Kuressaare on turvaline ning rohelist täis tervise- ja kultuurilinn, mis pakub häid puhkamisvõimalusi läbi pikaajaliste kuurorditraditsioonide; häid spordivõimalusi ja -üritusi; laia valikut kultuuriüritusi; rikast ajaloo pärandit, mida ilmestavad unikaalsete vaatamisväärsustena Kuressaare linnus, vanalinn ja Veski Trahter; turismialase hariduse omandamise võimalusi ning sõbralikku väikelinnamiljööd.

Samas töös on Kuressaare eristuvate joontena linna korporatiivses identiteedis välja toodud järgmised märksõnad: turvaline, rohelist täis, puhas, rahulik, Kuressaare linnus ja vanalinn, omanäoline, tervisesõbralik, kuurortlinn, väike ja kompaktne, head puhkamisvõimalused, kultuuri- ja spordisündmuste mitmekesisus, ajaloolised vaatamisväärsused, külastajatele avatud, kättesaadav, head spordivõimalused ja turismialase hariduse pakkumine.

Kuressaare seostub linlastele eelkõige kodu ja juurtega, rahuliku elutempo ja turvalise elukeskkonnaga. Kuressaare on väikelinn, mis on mugavalt kompaktne, heakorrastatud ja puhas ning täis rohelist. Esimesteks linna seosteks on ka tervisesõbralikkus (sh hea kergliiklusteede võrgustik, mitmed spordiüritused, terviseliikumise võimalused) ning head kultuurivõimalused (oma teater, kino, suveüritused).

Kõige tugevamate Kuressaare sümbolitena nimetatakse Kuressaare linnust, saarelisust (paiknemist saarel ja sellest tulenevat eraldatust) ja merd, mida linlased nimetavad esmajärjekorras ning hindavad ka kõige eristuvamateks linna sümboliteks. Linna sümboliseerivad ka Kuressaare jahisadam ja kaunis ajalooline vanalinn.

Peamise negatiivse elukeskkonna tegurina tuuakse esile piiratud võimalusi kaupade ja teenuste kättesaadavuses, seda peamiselt tiptasemel ja spetsiifiliste teenuste ning laia ja eripärase kaubavaliku puudumisena.

Linna juhtimise ja arengu kavandamise aluseks olevad väärtused

Kuressaare linna juhtimine ja arendamine toetub järgmistele väärtustele:

- Inimkesksus ja hoolivus

Otsuste tegemisel ja tegevuste elluviimisel on esmatähtis kuressaarlaste heaolu.

- Avatus

Otsustusprotsessidesse ja linna arendamisse on kaasatud linnakodanikud ning kõigile huvigruppidele on tagatud kaasrääkimisvõimalus. Kuressaare teeb linnaelu arendamiseks koostööd erinevate partneritega.

- Arengu tasakaalustatus

Kõiki linnaelu valdkondi arendatakse nii, et tekiks valdkondadevaheline sünergia ja selle kaudu kvalitatiivne muutus elukvaliteedis tervikuna.

- Jätkusuutlikkus

Linnaelu puudutavad otsused lähtuvad Kuressaare pikaajalistest huvidest ja linnaelanike põhjendatud vajadustest.

- Uuendusmeelsus

Linnaelu kitsaskohtade lahendamisel ning väljakutsetele vastamisel peetakse oluliseks uute ideede ja lahenduste väljatöötamist ning nende kasutamist Kuressaare konkurentsivõime tõstmisel.

Valdkondade hetkeolukord, strateegilised eesmärgid, alaeesmärgid ja mõõdikud

Järgnevalt on esitatud ülevaade valdkondade lähteasukoostisest aastateks 2014–2020 (2030), mis hõlmab lühikokkuvõtte arengukava 2005–2013 (2020) täitmisest ja hetkeolukorra analüüsi 2013. aasta seisuga, tuues välja valdkonna arengueeldused ning suuremad probleemid ja väljakutsed, samuti arengutrendid Kuressaares, Saare maakonnas ja Eestis.

Lähteasukoostisele järgnevad valdkonna strateegilised eesmärgid, alaeesmärgid ja nende saavutamise hindamiseks kasutatavad mõõdikud koos sihttasemetega.

Eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevused on esitatud tegevuskavas (lisa 1), mis kajastab ka tegevuste elluviimiseks vajalikke ressursse ning võimalikke rahastamisallikaid.

Juhtimine ja koostöö

Valdkonna lähteasukoostis perioodiks 2014–2020 (2030)

Kuressaare arengukavas 2005–2013 (2020) juhtimise ja koostöö valdkonda eraldi ei käsitletud, mõned alavaldkonnad leidsid põgusat kajastamist ümbritseva keskkonna ülevaates.

Juhtimise ja koostöö valdkond hõlmab linna juhtimise struktuuri ja põhimõtteid, linnavalitsuse kui organisatsiooni arendamist, linnavalitsuse hallatavaid asutusi ning linna osalusega äriühinguid ja linna asutatud sihtasutusi, liikmelisust organisatsioonides ja koostöövõrgustikes, välissuhtlust, infotehnoloogiat, kommunikatsiooni, avalikkuse kaasamist ja kodanikuühiskonda ning turvalisust.

2012. aasta linnakodanike küsitluse tulemustest selgus, et linna juhtimisega (volikogu ja linnavalitsusega tegevusega) olid rahul ligi pooled vastanutest ja ei olnud rahul 28% vastanutest. 28% ei osanud oma hinnangut linna juhtimise kohta anda. Ka avalikkuse informeerimisega linnas toimuvast ja kaasamisega otsuste tegemisse oli rahul pooled vastajad, rahulolematuid oli kolmandik. Avaliku korra ja turvalisusega oli rahul ligi 75% vastanutest.

- Linnavolikogu

Kuressaare Linnavolikogus on 21 liiget. Pärast viimaseid valimisi 2013. aastal on volikogu juurde moodustatud kaheksa alalist komisjoni: keskkonna- ja ehituskomisjon, rahandus- ja majanduskomisjon, kultuurikomisjon, hariduskomisjon, linnakodaniku komisjon, sotsiaal- ja tervishoiukomisjon, revisjonikomisjon ja arengukomisjon.

Komisjonid (välja arvatud revisjonikomisjon) kogunevad tavaliselt volikogu istungile eelneval nädalal ja arutavad koosolekutel volikogu istungi kavas olevaid päevakorrapunkte. Positiivse näitena võib esile tuua linnakodaniku komisjoni, mille koosolekutel leiavad regulaarselt

käsitlemist ka muud linnaelu puudutavad küsimused. Samuti on teiste komisjonide tööst oluliselt erinev revisjonikomisjoni tegevus.

Linnavolikogu esimehele nõuandva organina tegutseb volikogu eestseisus, kuhu kuuluvad volikogu esimees ja aseesimees ning alatiste komisjonide ja fraktsioonide esimehed. Volikogu eestseisus koguneb tavaliselt kord aastas, et otsustada linna teenetemärgi saaja. Eestseisuse tegevus peaks järgnevatel aastatel olema aktiivsem ja koosolekud toimuma sagedamini.

Volikogu istungitel ja komisjonide koosolekutel on võimalus osaleda ka linna noortekogu esindajatel, kuid kahjuks noored seda võimalust ei kasuta.

- Linnavalitsus

Linnavalitsuse koosseisus on viis liiget: linnapea, kaks abilinnapead, haridusosakonna juhataja ja arendusosakonna juhataja. 2013. aasta 1. aprilli seisuga oli linnavalitsuse teenistuskohdade koosseisus lisaks linnavalitsuse liikmetele 33,75 ametniku ja 23 töötaja ametikohta. Linnavalitsuse struktuur vajab ajakohastamist ning teenistujate ametialasel enesetäiendamisel on probleemiks piiratud võimalused töötajate täienduskoolituseks.

- Hallatavad asutused, linna osalusega äriühingud ja linna asutatud sihtasutused

2013. aasta seisuga on Kuressaare Linnavalitsusel 17 hallatavat asutust, mille hulgas on neli üldhariduskooli (Saaremaa Ühisgümnaasium, Kuressaare Gümnaasium, Kuressaare Vanalinna Kool, Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasium), viis lasteaeda (Pargi, Rohu, Ristiku, Ida-Niidu ja Tuulte Roos), neli huvikooli (Saaremaa Spordikool, Kuressaare Muusikakool, Kuressaare Kunstikool ja Kuressaare Noorte Huvikeskus), kolm kultuuriasutust (Kuressaare Linnateater, Kuressaare Kultuurivara ja Saare Maakonna Keskraamatukogu) ning üks majandusasutus (Kuressaare Linnamajandus).

Kuressaare linnal on osalus neljas äriühingus: AS Kuressaare Soojus (100%), AS Kuressaare Veevärk (70,3%), OÜ Kuressaare Bussijaam (75%) ja OÜ Saaremaa Prügila (50,2%). Linna valitseva mõju all on SA Kuressaare Haigla, SA Kuressaare Hambapolikliinik, SA Kuressaare Spordibaasid ja SA Kuressaare Hoolekanne. Kahe viimase tegevuskulusid finantseeritakse Kuressaare linna eelarvest. 2014. aasta aprillis otsustas linnavolikogu lõpetada SA Kuressaare Spordibaasid tegevuse ja anda selle senised ülesanded Saaremaa Spordikoolile.

- Osalemine organisatsioonides ja koostöövõrgustikes

2013. aasta seisuga osaleb Kuressaare linn liikmena järgmiste organisatsioonide tegevuses: Eesti Linnade Liit, Eesti Tervislike Linnade Võrgustik, Läänemere Linnade Liit (UBC), rahvusvaheline kohalike omavalitsuste keskkonnaorganisatsioon (KIMO). Samuti on Kuressaare ühinenud Euroopa Liiklusohutuse Hartaga. 2014. aastal astus Kuressaare linn taas Saaremaa Omavalitsuste Liidu liikmeks.

Linnavalitsus on põhimõttelisel seisukohal, et Kuressaare ei astu erinevate valdkondade MTÜ-de liikmeks, küll aga on valmis nendega koostööd tegema.

- Sõpruslinnad

Kuressaarel on kaheksa sõpruslinna: Rönne (Taani), Mariehamn (Ahvenamaa/Soome), Skövde (Rootsi), Sastamala (Soome), Raseborg (Soome), Turu (Soome), Talsi (Läti), Kuurne (Belgia). Enamik sõprus- ja koostöölepinguid on sõlmitud 1990ndatel aastatel, kui kahepoolne koostöö oli aktiivsem. Hetkel on koostöö soikunud (eriti alates 2009. aasta majanduslangusest), mistõttu on vaja koostöövajadused ja -võimalused kaardistada ning kavandada edasine tegevus sellest lähtuvalt.

- Koostöö suursaatkondadega ja muu rahvusvaheline koostöö

Kuressaare teeb rahvusvahelist koostööd ka projektipõhiselt. Viimastest aastatest võib näiteks tuua piiriülese koostöö projektid Turu Ülikooliga ("Ajaloaliste parkide haldamine ja arendamine Soomes ja Eestis") ning Ventspils linna ja Talsi rajooniga ("Üks puhkus – kaks riiki"). Samuti osaleb Kuressaare vastavalt võimalustele Läänemere Linnade Liidu (UBC) töös. Koostööd tehakse ka erinevate riikide suursaatkondadega, aktiivsem suhtlus on Ameerika Ühendriikide, Prantsusmaa ja Poola esindajatega.

- Kommunikatsioon ja infotehnoloogia

Ajalehe Meie Maa vahel ilmub kahepäevase intervalliga linnaleht Kuressaare Sõnumid. Linnavalitsus on meediaga ja üldsusega suhtlemisel avatud ning vastavat tööd korraldab pressiesindaja. Volikogu istungid on järelkuulataavad Pereraadios ning arutatud teemasid käsitletakse pärast istungit ka Raadio Kadi saates „Keskpäevatund“.

2010. aastast on Kuressaare Linnavalitsuses kasutusel internetipõhine raamatupidamisprogramm, samuti kasutatakse põhi- ja väikevara inventariseerimise tarkvara. Erinevate projektide kaudu toimub infoturbemeetmete rakendamine. Kasutusel on linna ühtne dokumendihaldussüsteem ja internetipõhine kaardirakendus, linnavalitsuse hallata on kodulehe, e-posti ja kaardirakenduste serverid ning VOIP-server (internetitelefon). Linnakodanikel on võimalik kasutada mitmeid e-teenuseid.

Strateegilised eesmärgid ja alaeesmärgid

1. Kuressaare linna juhtimine lähtub inimkesksusest ja tasakaalustatud arengu põhimõtetest ning tagab maakonna tõmbekeskuse haldusvõimekuse ja jätkusuutlikkuse
 - 1.1. Avatud ja aktiivne linnavolikogu ning sihtgruppide kaasatus otsusprotsessidesse
 - 1.2. Motiveeritud ja pädevad teenistujad ning optimaalse struktuuriga ja kõrge haldusvõimekusega linnavalitsus
 - 1.3. Kuressaare on aktiivse juhtpartnerina avatud läbirääkimisteks tõhusa haldussüsteemi kujundamiseks Saare maakonnas
 - 1.4. Kuressaare Linnavalitsuse hallatavad asutused, linna osalusega äriühingud ja linna asutatud sihtasutused töötavad tulemuslikult ning panustavad Kuressaare arendamisse

2. Kuressaarel on maakonnasisene ning üle mere toimiv siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö erinevate partneritega

2.1. Sisukas ja edasiviiv koostöö sõpruslinnadega

2.2. Ratsionaalne ja aktiivne osavõtt katusorganisatsioonide tegevusest

2.3. Toetus kodanikuühenduste ning teiste organisatsioonide ja huvigruppide headele algatustele

2.4. Turvaline keskkond ja avalik kord linnas on tagatud

2.5. Avatus koostööle teiste kohalike omavalitsustega kogemuste vahetamiseks

3. Kuressaare linn on hea mainega avatud suhtleja

3.1. Linnavolikogu ja -valitsuse tegevus on läbipaistev ning tehtud otsused avalikkusele arusaadavad

3.2. Kuressaare linnakodanikud osalevad aktiivselt otsustusprotsessides ning kodutunde loomisel linnas

3.3. Kodulinna arengusse panustajad on väärtustatud ja tunnustatud

4. Kuressaare linna juhtimist toetavad tänapäevased ning innovaatilised info- ja kommunikatsioonitehnoloogilised lahendused

4.1. Toimiv digitaalne dokumendihaldussüsteem

4.2. Linnavalitsuse ja hallatavate asutuste ühtne andmesidevõrk

4.3. Linnavalitsuses ja hallatavates asutustes on toimiv infoturbesüsteem

4.4. Linnavalitsuses ja hallatavates asutustes on tänapäevane infotehnoloogia taristu

4.5. Kuressaare linna ja hallatavate asutuste veebilehed on kasutajasõbralikud ning tänapäevased

4.6. Suurenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaalane teadlikkus ning pädevus

Haridus

Valdkonna lähtepositsioon perioodiks 2014–2020 (2030)

Kuressaare linnas on aastate jooksul välja kujunenud hästitoimiv, korrastatud, mitmekesiste valikuvõimalustega ja optimaalses kasutuses haridusasutuste võrk, mille tugevuseks lisaks paindlikule reageerimisele demograafilistele muutustele ning olemasolevate ressurssidega arvestamisele on otsiva vaimu säilitamine.

Kuressaare linna eelmise arengukava periood 2005–2013 oli hariduse valdkonna jaoks suurte ja oluliste muudatuste ajaks, mil õpilaste arv linna munitsipaalkoolides langes 3200 õpilaselt 2200ni, samal ajal kui lasteaias käivate laste arv kasvas 650lt 990ni. Kuressaare noorte arv (vanuses 7–26 aastat) oli 2013. aastaks langenud 2005. aastaga võrreldes 960 võrra. Aastaid 2005–2013 iseloomustas eelkõige kiire ja asjakohane reageerimine muutuvatele oludele.

Perioodi jooksul viidi läbi mitmeid ümberkorraldusi haridusasutuste struktuuris ja ruumikasutuses. Viie munitsipaallasteaia rühmade arvu suurendati 35lt 44 rühmani. Samuti jätkati teenuse ostmist kahelt eralasteaialt, millega suudeti tagada kõigi teeninduspiirkonna laste lasteaiakohtade vajaduse katmine. 2010/2011. õppeaasta lõppemisel liideti Kuressaare Gümnaasium ja Kuressaare Põhikool ning endise Kuressaare Põhikooli hoone anti üle Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasiumi ja Kuressaare Kunstikooli kasutusse. 2011. aastal

lõpetasid tegevuse KG Sihtasutus ja SÜG Sihtasutus. Alates 1. septembrist 2012 alustasid Kuressaare Gümnaasium ja Saaremaa Ühisgümnaasium tegevust senise üldhariduskooli asemel üldhariduskool-huvikoolina.

Kuressaare Vanalinna Kooli struktuuriüksusena tegutsenud toimetuleku- ja hooldusklassid liideti 2005/2006. õppeaastast Kallemäe Kooliga ning moodustati riigikooli filiaal Kuressaarde. Linn andis riigile toimetuleku- ja hooldusklasside õppetingimuste väljaarendamiseks üle kinnistud Suur-Põllu tänaval, kus spetsiaalselt renoveeritud õppehoones alustati õppetööd 1. septembril 2007.

Aastatel 2005–2013 panustati oluliselt olemasoleva taristu väljaarendamisse: põhjalikult renoveeriti Vanalinna Kooli, Kuressaare Gümnaasiumi ja Saaremaa Ühisgümnaasiumi hooned, viimase juurdeehitusena valmis 2012. aastal keskkonnahariduskeskus. Täielikult renoveeriti Kuressaare Rohu Lasteaia põhihoone ning Ristiku Lasteaia hoone ja õueala. Huvihariduse valdkonnas paranesid kõige enam Kuressaare Muusikakooli tingimused õppehoone ning õueala rekonstrueerimise ja juurdeehituse näol, endise Kuressaare Põhikooli hoones sai uued ruumid Kuressaare Kunstikool. 2005. aastal valmis Kuressaare linna spordikeskus.

Kuressaare Noorte Huvikeskus on oma tegevust pidanud koordineerima kolmes hoones: Kitsal, Komandandi ja Garnisoni tänaval. Kuigi valmis ehitusprojekt Kitsa tänava arenduse jaoks, huvikeskuse uue hoone väljaarendamiseni ei jõutud. Oluliselt mitmekesistasid noorte vaba aja veetmise võimalusi 2010. aastal rekonstrueeritud skatepark ning 2008. aastal sai noorte suvise vaba aja sisustamiseks ellu kutsutud projekt „Noortekeskus kolib suveks randa“ oma kasutusse ruumid uues rannahoones.

UNICEF Eesti tunnustas 2007. aastal Kuressaare linna panust laste ja noortega arvestamisel ning linnakeskkonna arendamisel tiitli „Laste- ja noortesõbralik linn“ omistamisega, mida pikendati 2012. aastal.

Inimressursi arendamise osas osutus majanduslanguse tingimustes kõige keerulisemaks küsimuseks töötajatele konkurentsivõimelise töötasu tagamine. Kohaliku omavalitsuse poolt kehtestatud lasteaia ja huvikoolide pedagoogide töötasumäärad jäid enam kui 10% võrra madalamaks kui Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud üldhariduskoolide õpetajate töötasumäärad. Haridusvaldkonna silmapaistvaimate tegijate tunnustamiseks annab Kuressaare linn igal aastal välja stipendiumid „Aasta tegu hariduses“ ja „Aasta gümnaasist“, lisaks kaunite kunstide stipendiumid lastele ja noortele.

Kuressaare linna koolides õppis 2013. aastal 62% Saare maakonna üldhariduskoolide päevase õppevormi õpilastest, sh põhikooli astmes 56%. 2007. aastal allkirjastati Kuressaare linna ja Kaarma valla ühtse haridusruumi leping, mis tagab mõlema omavalitsuse elanikele võrdse kohtlemise haridusasutustesse vastuvõtul. Kuressaares tegutseb viis munitsipaal- ja kaks eralasteaeda, kelle tegevust linn jätkuvalt toetab. Üldhariduse omandamiseks on kaks gümnaasiumi, kus toimub õppetöö nii põhikooli kui gümnaasiumi astmetel ning üks põhikool, lisaks mittetatsionaarse õppevormiga gümnaasium täiskasvanud õppijatele. Õppetöö läbiviimisel tehakse koostööd nii omavahel kui ka Kuressaare Ametikooliga, mille baasides viiakse läbi Saaremaa Ühisgümnaasiumi ja Vanalinna Kooli poiste töö- ja

tehnoloogiaõpetuse tunde. Kõigis haridusasutustes on välja arendatud oma tugisüsteemid, mille kaudu saavad toetust nii andekad õppurid kui ka need lapsed, kes vajavad täiendavat tuge. 2006. aastal hakati kooliminevatele lastele maksma ranitsatoetust, aastatel 2008–2012 oli ranitsatoetuse maksmine peatatud ning seda hakati taas maksma 2013. aastal.

Kutse- ja kõrghariduse omandamiseks on Kuressaares kohapealsed võimalused Kuressaare Ametikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli Kuressaare Kolledži näol, lisaks mitmesugused lühema või pikaajalise kestvusega üksikkursused, mida vahendavad ka täiskasvanute koolitusele spetsialiseerunud koolituskeskused.

Huviharidusega tegelemiseks on loodud tingimused nii üldhariduskoolides kui ka munitsipaalomandis tegutsevates muusika-, kunsti- ja spordikoolis ning noorte huvikeskuses. Lisaks mitmekesistavad huvihariduse ja vaba aja veetmise võimalusi erahuvikoolid, spordiklubid ja noorteühingud, kes saavad oma tegevuseks toetust ka linnaeelarvest. 2011/2012. õppeaastal läbi viidud huvihariduse analüüsi andmetel osales huvihariduses 71% üldhariduskoolide õpilastest (2089 õpilast), 2006/2007. õppeaastal oli vastav näitaja 64%. Kuressaare koolide poolt viiakse läbi mitmeid pikaajalise traditsiooniga vabariikliku ja ka rahvusvahelise osavõtjaskonnaga õpilasvõistlusi ning projekte, samuti osaletakse mitmesugustes erinevates rahvusvahelistes noorsooprojektides, mis pakuvad noortele kogemusi mitteformaalse õppimise vormis. 2012. aastal linnaelanike seas läbi viidud arengukava küsitluse raames hinnati kõrgelt huviharidust ja selle mitmekesised valikud Kuressaares.

2011. aastal osales Kuressaare linn noorsootöö kvaliteedi hindamisprotsessis, et kaardistada noorsootöö hetkeolukord ning hinnata arenguvajadusi. Noorsootöö valdkonna nõustamiseks ja arendamiseks loodi 2012. aastal Kuressaare Noorsoonõukogu. Koolides tegutsevad õpilasesindused, samuti on moodustatud linna noortekogu ja noorte huvikeskuse aktiiv. Noori on kaasatud erineva tasandi nõuande- ja otsusprotsessidesse.

Kohalik hariduskorraldus ning pakutavad võimalused muutuvad järjest olulisemaks ja määravama tähtsusega teguriteks, mille alusel inimesed teevad oma elukohavalikuid. Arengukava koostamise käigus läbi viidud küsitlus näitas kõrget rahulolu nii Kuressaares pakutavate haridusvõimaluste, nende kättesaadavuse kui ka taseme ja kvaliteediga, seega on ka samaväärse hinnangutaseme hoidmine tõsiseks väljakutseks. Lähiaastatel jõuavad koolikohustuslikku ikka kõrge sündide arvuga aastakäikude lapsed. Ette on näha õppijate jätkuvat koondumist Kuressaare linna kui maakondlikku tõmbekeskusesse, mistõttu muutub eriti oluliseks maakonna kui terviku vajaduste silmaspidamine ning kokkulepeteni jõudmine.

Teisalt on diskussiooni ja sobivate lahenduste otsimise staadiumis üldhariduse korraldus Eestis tervikuna, sealhulgas põhikoolijärgsete õppekohtade planeerimine ning jaotus üld- ja kutsehariduse vahel, milles aktiivselt kaasa rääkides tuleb leida Kuressaarele ja Saare maakonnale sobilikud arenguteed.

2012. aastal koostatud dokumendis „Eesti järgneva kümne aasta arenguvajadused“ on rõhutatud, et kuigi Eesti haridussüsteemi üldised kvaliteedinäitajad on kõrged, on õpilaste loovus, ettevõtlikkus ja probleemilahendusoskused tagasihoidlikud. Eestis on kõrgema saavutustasemega õpilaste osakaal väiksem kui teistes edukates riikides, mistõttu on oluline

tõhustada andekate laste arendamist toetavaid tegevusi. Samaaegselt nõuab tänapäeva järjest kiiremini muutuv ja mitmekesistuv maailmas toimetulek üha suuremat tähelepanu pööramist sotsiaalsete pädevuste kujundamisele, loovuse, ettevõtlikkuse ning ettevõtlusaktiivsuse õpetamisele, samuti valmisolekut elukestvaks õppeks erinevates õppevormides kogu elukaare jooksul. Selle saavutamiseks peab toimuma muutus nii õpikäsitluses kui suhtumises õppimisse.

Erinevate isikuomadustest lähtuvate annete ja oskuste arendamine, varane avastamine ning arengu soodustamine esitab nõudliku väljakutse nii üldharidusele, aga veelgi enam huviharidusele ja noorsootööle. Kõige selle saavutamisel on oluline roll kanda pedagoogidel ning teistel laste ja noortega tegelevatel inimestel, mistõttu on üheks tõsisemaks väljakutseks valdkonna töötajatele konkurentsivõimelise töötasu tagamine.

Kuressaare linna arengu jaoks on üheks olulisemaks kriteeriumiks elanikkonna rahulolu kohaliku elu võimalustega, sealhulgas hariduse korraldusega. Uue arengukava perioodil on oluline tagada laste ja perede heaolu suurendamiseks toetava keskkonna olemasolu: lasteaiateenuse kättesaadavus, hea ja mitmekesiste valikutega üld- ning huviharidus, mis suudab arvestada iga lapse individuaalsete iseärasustega nii, et tema parimad isikuomadused ja võimed saaksid arendatud selliselt, et realiseeruksid igaühe eelduse edukaks toimetulekus elus.

Strateegilised eesmärgid, alaeesmärgid ja mõõdikud

1. Kuressaare linnas on tagatud konkurentsivõimeline, mitmekülgsete valikuvõimalustega, erinevaid vajadusi ja huvisid arvestav haridus
 - 1.1. Alusharidus tagab lapse igakülgse arengu
 - 1.2. Põhiharidus igale õppijale
 - 1.3. Gümnaasiumiharidus on kvaliteetne
 - 1.4. Kutse- ja kõrghariduse omandamiseks on Kuressaares mitmekesised võimalused
 - 1.5. Täiskasvanuharidus ja elukestev õpe eluviisiks
 - 1.6. Huvihariduse võimalused on mitmekesised ja atraktiivsed
 - 1.7. Noorsootöö – koostöös noortega ja noortele

2. Ajale ja muutustele paindlikult reageeriv, kohalikku eripära ja võimalusi arvestav ning koostööle avatud haridussüsteem
 - 2.1. Erivajadustega lastele ja õpilastele on tagatud võimalused ning tingimused hariduse omandamiseks
 - 2.2. Koostöö teiste omavalitsustega ja optimaalne haridusasutuste võrk

3. Haridussüsteemiga seotud inimeste rahulolu kasv, motiveeritus ja tehtud töö väärtustamine
 - 3.1. Hea Õpetaja
 - 3.2. Valdkonna tegijaid tunnustav ja väärtustav motivatsioonisüsteem
 - 3.3. Kaasatus ja lõimitud koostöö erinevate sihtgruppidega

4. Kaasajastatud, turvaline ja säästvalt majandatud haridusasutuste võrk
 - 4.1. Turvaline ja kaasaegne õpikeskkond

4.2. Ratsionaalne ruumikasutus ja kaasajastatud elektrooniline andmehaldus

5. Haridussüsteem toetab elus toimetuleva, iseennast ja teisi väärtustava inimese kasvamist

5.1. Mitteformaalse õppimise ja kodanikualgatuste toetamine

5.2. Väärtuskasvatuse põhimõtete järgimine

5.3. Saarlane olla on kena

Mõõdikud:

	Baastase 2012	Sihttase 2013	Sihttase 2014	Sihttase 2015	Sihttase 2016	Sihttase 2017
1. Alushariduses osalevate laste osakaal (vanuses 2 aastat kuni koolini)	94,7%	95%	95%	95%	95%	95%
2. Põhikooli lõpetanutest edasiõppijate osakaal	SÜG: KG: KVK: 97,2 %	100%	100%	100%	100%	100%
3. Gümnaasiumi lõpetanutest edasiõppijate osakaal	SÜG: 74,7% KG: 80,8%	85%	85%	90%	90%	90%
4. Huvihariduses osalevate laste/noorte osakaal	71%	71%	72%	73%	74%	75%
5. Noorte (kuni 30-aastaste) õpetajate osakaal lasteaedades, üldhariduskoolides, huvikoolides	Koolid 3,1% Lasteaiad: 9,5% Huvikoolid: 12,5%	10%				
6. Pedagoogide keskmine palk lasteaedades, üldhariduskoolides, huvikoolides (linnaavalitsuse hallatavates asutustes)	Lasteaiad: 526,22 € Koolid: 825,29 € Huvikoolid: 548,91 €	Lasteaia ja huvikoolide õpetajatele 95% õpetaja töötasu alammäärast	Lasteaia ja huvikoolide õpetajatele 95% õpetaja töötasu alammäärast	Lasteaia ja huvikoolide õpetajatele 95% õpetaja töötasu alammäärast	Lasteaia ja huvikoolide õpetajatele 95% õpetaja töötasu alammäärast	Lasteaia ja huvikoolide õpetajatele 95% õpetaja töötasu alammäärast
7. Aasta jooksul rekonstrueeritud (sh osaliselt rekonstrueeritud) hoonete arv	2	1	3	2	1	1
8. Õpilaste, lapsevanemate ja õpetajate rahulolu						

Selgitused mõõdikute ja väärtuste arvutamise kohta:

Mõõdik 1: Seisuga 10. november.

Mõõdik 2: Statsionaarses õppevormis põhihariduse omandanute õpingute jätkamine sama kalendriaasta 10. novembri seisuga.

Mõõdik 3: Statsionaarses õppevormis gümnaasiumihariduse omandanutest edasiõppijate osakaal sama kalendriaasta 10. novembri seisuga.

Mõõdik 4: Huvikoolides, kooli huviringides ja spordiklubides osalevate laste osakaal statsionaarses õppevormis õppijatest.

Mõõdik 8: Rahulolu-uuringu andmed.

Kultuur ja sport

Valdkonna lähtepositsioon perioodiks 2014–2020 (2030)

Suur osa Kuressaare arengukavas 2005–2013 (2020) püstitatud eesmärkidest on kas osaliselt või täies mahus saavutatud. Peale linnaeelarvest eraldatud vahendite on tegevuste rahastamiseks taotletud ja saadud lisaressursse projektipõhiselt nii riiklikest kui ka Euroopa Liidu rahastusprogrammidest. Kultuuri- ja spordielu arendamiseks on andnud suure panuse erasektor. Koostöös kohalike ettevõtjatega ja mittetulundusühingutega on ehitatud ja renoveeritud mitmeid olulisi taristuid. Ellu on kutsutud ning korraldatud uusi kultuuri- ja spordiüritusi.

Valdkonna sisulist arengut koordineerib linnavalitsus koostöös Kuressaare Kultuurivara, Kuressaare Linnateatri, Saare Maakonna Keskraamatukogu ja SA-ga Kuressaare Spordibaasid. Tehakse pidevat koostööd erinevate institutsioonidega.

Kuressaares on mitmekesiseid võimalusi pakkuv kultuuri- ja sporditaristu. Välja on arendatud Raiekivi sääre piirkond, Kuressaare supelrand koos uue rannahoonega ja golfiväljak. Linn toetas Kuressaare piiskopilinnuse juures olevate käsitöökodade ja maakondliku tähtsusega laululava renoveerimist. Renoveeriti ja laiendati Kuressaare Muusikakool ning raekojas asuv Kuressaare Turismiinfokeskus. Aastatel 2005–2008 eraldati linnaeelarvest sakraalehitiste ja Saueri orel renoveerimistödeks kokku 2,3 miljonit krooni. Rahvakultuuriga tegelejatele on tagatud tegevuseks vajalikud ruumid linna allasutustes (kultuurikeskus, linnateater, muusikakool jt).

SA Kuressaare Spordibaasid haldab Kuressaare spordikeskust ja linna teisi spordiobjekte ning tagab taristu hoolduse. Alates 2015. aastast võtab need ülesanded üle Saaremaa Spordikool. 2005. aastal avatud spordikeskust kasutavad aktiivselt igas vanuses linnaelanikud. Kuressaares on valgustatud Tervisepargi rajad ja kergliiklusteed, mida on pidevalt hooldatud ning arendatud. 2012. aastal valmis OÜ Saare Tennisekeskus poolt rajatud kolme siseväljakuga tennisekeskus.

Eelmises arengukavas kavandatud tegevustest on jäänud Kuressaarde ehitamata maakonnakeskne vabaõhulava. Muutunud oludes ja tegelikest vajadusest lähtudes peeti ratsionaalsemaks edasi arendada ning renoveerida juba olemasolevaid taristuid ehk lossihoovi laululava ja Kuressaare linnastaadioni. Laululava remonditi ja tehti ettevalmistusi linnastaadioni rekonstrueerimisprojekti elluviimiseks. Ressursside nappuse tõttu on edasi lükkunud spordikeskuse väikese saali renoveerimine.

Valikuvõimalused kultuuri- ja spordiüritustest osasaamiseks on suurenenud. Pakutakse varasemast rohkem kvaliteetseid üritusi: Eesti Kontserdi kontserdisarjad, ooperipäevad, kammermuusika päevad, kutseliste teatrite (sh Kuressaare Linnateatri) etendused, väärtfilmilinastused, Suvemuusika ja Kuursaali kontserdid, Saaremaa Ralli, Saaremaa Kolme Päeva jooks, Saaremaa velotuur, tenniseturniir Saaremaa Open, samuti mitmed mainekad üleriigilised võistlussarjad ja turniirid. 2008. aastal alustati Kuressaare linnas aastaringse tervisespordisarja „Liikudes tervemaks“ korraldamist. Kuressaare Linnateatris on taastatud regulaarne etendustegevus, saavutatud hea maine ja publiku usaldus. Kinoteenuse mitmekesistamiseks alustas 2012. aastal Kuressaare Linnateatris regulaarset tegevust

Teatrikino, 2008. aastast toimub Kuressaare Pimedate Ööde Filmifestival ning 2011. aastast tegutseb Kuressaare kuursalis suvine KuuKino. Kinoteenuse arendamiseks on tehtud koostööd erasektoriga: ööklubi-kinoga DIVA ja OÜ-ga Pargi Kultuurikeskus. Kuressaares tegutsevad näitusepaikadena Raegalerii ja mitmed teised avalikud galeriid, kus eksponeeritakse regulaarselt kunstinäitusi. Saare Maakonna Keskraamatukogus on kasutusele võetud raamatukoguprogrammi Riks erinevad moodulid, sealhulgas elektronkataloog koos laenutusega ja maakondlik elektrooniline koondkataloog, ning loodud elektroonilised koduloandmebaasid.

Kuressaares toimuvatest suurüritustest on arenenud ja saavutanud rahvusvahelise tuntuse Saaremaa Ooperipäevad, mida 2008. aastast korraldab Eesti Kontsert, Kuressaare Kammermuusika Päevad, Kuressaare Merepäevad, Saaremaa Ralli, Saaremaa velotuur, tenniseturniir Saaremaa Open ja Saaremaa Kolme Päeva jooks. Linnaeelarvest toetatakse peale nimetatud suurürituste ka linna traditsioonilisi rahvaüritusi: Suvemuusika, kirjandusfestival „Meretagune asi“, Pärimuskultuuri Suvi, PÖFF, Linnajooks jt, samuti Saaremaa Saarte Mängude Assotsiatsiooni, linna esindusvõistkondi ja spordiklubisid ning on loodud rahvakultuurijuhtide stipendiumifond. Rahastatakse Kuressaare Muusikakooli, Kuressaare Kunstikooli, Saaremaa Spordikooli ning teiste kunsti- ja spordivaldkonna laste- ja noorte huvikoolide tegevust.

Kuressaares on säilinud kriitiline mass rahvakultuuriga tegelejaid ning linn tunnustab igal aastal spordi- ja kultuurivaldkonna parimaid tegijaid.

Linna kultuuri- ja sporditaristud on pidevas kasutuses olevad Saare maakonna esindustaristud, mis vajavad jätkuvat kaasajastamist. Vajadusest lähtuvalt lisati 2010. aastal Kuressaare arengukavasse tegevused taristu renoveerimiseks ja tehnilise baasi uuendamiseks. See eesmärk („Kultuuri- ja sporditaristud on ratsionaalselt kasutatud, säästvalt majandatud ja kaasajastatud“) kajastub jätkuvalt ka arengukavas 2014–2020 (2030).

2012. aastal koostatud dokumendis „Eesti järgneva 10 aasta arenguvajadused“ on riikliku arenguvajadusena välja toodud kultuuri ja spordi jätkusuutlikkuse tagamine ning seda eriti riigi äärealadel. Kultuuri- ja sporditegevuse kaudu on võimalik luua olulist lisaväärtust nii regionaalses arengus, turismis kui ka ettevõtluses. Erinevate piirkondade kuvand on sageli seotud regioonis toimuva kultuuri- või spordieluga, samuti mõjutab kohalik kultuuriruum elanike motivatsiooni piirkonda jäämisel või sealt lahkumisel. Seega on kultuuri- ja sporditegevuse poolt pakutavate võimaluste oskuslik kasutamine üheks regionaalarenguga seotud riskide maandajaks.

Peamisteks väljakutseteks peetakse riigi jaoks kultuurimaastiku järelkasvu puudutavaid probleeme, huvikoolide kvaliteeti ja kättesaadavust ning kultuuripärandi hoidmist. Eesti kultuuripoliitika arengusuundades aastani 2020 rõhutatakse, et Eesti kultuuri tugevuseks on piirkondlikud eripärad, identiteedid ja inimesed, kes kannavad edasi paikkondlikke kombeid ning elulaadi. Omakeelse ja mitmekülgse kultuurielu hoidmine on strateegiliselt oluline ning vastupidised arengud nõrgestavad lisaks otseselt kultuuriga seotutele ka mitmeid teisi valdkondi (nt regionaalareng, haridus, majandus).

Kultuuri- ja sporditegevuse edendamisel on suur roll inimvaral. Pööramata tähelepanu valdkonna töötajate ja nende järelkasvu motivatsioonile ning arendamisele, võib tulemuseks olla kogu sektori kandepinna oluline nõrgenemine. Samuti on oluline jälgida kohalike kultuuri- ja sporditegevuse korraldajate, regionaalse taristu arendajate ning turismiettevõtete ühiseid eesmärke ja koostööd. Kui ei toetata atraktiivset ja professionaalselt korraldatud kultuuri- ja spordielu, ei ole võimalik luua ka eeldusi sisukamaks turismikorralduseks.

Piirkondliku eripära ja iseteadvuse tunnetamine nii Kuressaares kui ka Saare maakonnas on loonud head eeldused saarluse elujõu hoidmiseks ja arendamiseks. Kuressaare positiivne maine ning turvaline elukeskkond annab võimaluse arendada kultuuri- ja sporditurismi. Linna kultuuri- ja sporditaristu vajab pidevat arendamist ja hooldamist ning peab olema ratsionaalses kasutuses.

Projektipõhine tegevus ja rahastamine ei anna kindlustunnet ega võimalda üritusi pikalt ette planeerida, mistõttu on vajalik toetada linnaelarvest nii kõrgkultuuri- ja tippspordiürituste korraldamist kui ka tagada võimalused rahvakultuuri ja harrastussporti edendavate tegevuste elluviimiseks kolmanda sektori poolt.

Järgnevatel aastatel on esmatähtis valdkonna töötajatele konkurentsivõimelise töötasu tagamine ning senisest rohkemate vahendite leidmine inimeste paremaks motiveerimiseks ja tunnustamiseks.

Samuti on oluline suurendada kultuuri- ja spordiürituste korraldamist kõrghooajavälisel ajal ning teha kultuuri- ja spordielu mitmekesistamiseks koostööd era- ja kolmanda sektoriga.

Strateegilised eesmärgid, alaeesmärgid ja mõõdikud

1. Kultuur ja sport on väärtustatud

- 1.1. Suurenenud teadlikkus saarte piirkondlikust eripärast ning kultuuri- ja spordiväärtustest
- 1.2. Kultuuri- ja spordiasutuste tulemuslik tegevus
- 1.3. Teadlikud, haritud, kultuursed ja sporti harrastavad (linna)kodanikud
- 1.4. Aastaringelt toimiv kultuuri- ja sporditegevus
- 1.5. Valdkonna töötajaid ja tegijaid tunnustav ning väärtustav motivatsioonisüsteem
- 1.6. Toetatud kultuur ja sport

2. Kultuuri- ja sporditaristud on ratsionaalselt kasutatud, säästvalt majandatud ja kaasajastatud

- 2.1. Ratsionaalses kasutuses ja efektiivselt majandatud taristu
- 2.2. Kaasaegne ja hooldatud taristu

3. Valdkondadevaheline koostöö kultuuri- ja spordielu korraldamisel

- 3.1. Erinevate osapoolte kaasatus ja institutsioonide lõimitud koostöö
- 3.2. Uued ja omanäolised üritused
- 3.3. Toimiv ja kasutajasõbralik infosüsteem

4. Kuressaare on tuntud kui omanäoline kultuuri-, spordi-, tervise- ja turismilinn

- 4.1. Kultuuri- ja spordiürituste süsteemne turundus
4.2. Toimiv rahvusvaheline koostöö ja ühisprojektid

Möödikud:

	Baastase 2012	Sihttase 2013	Sihttase 2014	Sihttase 2015	Sihttase 2016	Sihttase 2017
1. Kultuuri- ja spordiasutuste kasutuskordade suhe majandamiskuludesse	Spordikeskus 103 408	Spordikeskus 105 000	Spordikeskus 106 500	Spordikeskus 108 000	Spordikeskus 109 500	Spordikeskus 111 000
2. Linnaelarvest toetatud kultuuri ja spordi suurürituste arv	10	14	15	15	17	17
3. Rahuolu kultuuri- ja spordiüritustega						

Selgitused möödikute ja väärtuste arvutamise kohta:

Möödik 1: Kultuuri- ja spordiasutuste (Kuressaare Kultuurivara, Saare Maakonna Keskraamatukogu, Kuressaare Linnateater, Kuressaare spordikeskus) kasutuskordade suhe majandamiskuludesse. Tabelis on esitatud kasutuskordade arv.

Möödik 2: Suurürituste all peetakse silmas üritusi, mis oma sisult ja olemuselt on suunatud suurele inimesele, kaasates kohalikku, vabariiklikku ja rahvusvahelist osalust ning tähelepanu ja omades seetõttu ulatuslikku mõõdet. 2012. aasta suurüritusteks on Kuressaare merepäevad, Kuressaare kammermuusika päevad, Saaremaa ooperipäevad, Kuressaare linnajooks, Saaremaa kolme päeva jooks, Saaremaa ralli, PÖFF, tenniseturniir Saaremaa Open, Saaremaa Velotuur, Lossipäev.

Möödik 3: Rahulolu-uuringu andmed.

Sotsiaalne kaitse

Valdkonna lähtepositsioon perioodiks 2014–2020 (2030)

Kuressaare linna eelmises arengukavas aastateks 2005–2013 (2020) olid sotsiaalhoolekande- ja tervishoiuteemad esindatud kahes iseseisvas alajaotuses: sotsiaalhoolekanne ning tervise arendamine ja tervishoid. Sotsiaalhoolekande osa oli omakorda jaotatud lähtuvalt sihtgruppidest neljaks: eakate, puuetega inimeste, toimetulekuraskustes olevate isikute ja laste hoolekanne.

Hoolimata sellest, et eelmise arengukava perioodi jäid nn masuaastad, suudeti siiski enamik püstitatud eesmärkidest kas täies mahus või osaliselt täita. Suurimaks probleemiks kujuneski rahaliste vahendite nappus, mis sundis paljudel juhtudel keskenduma olemasolevate teenuste säilitamisele, mitte niivõrd uute arendamisele. Samas oli olemasolevate teenuste säilitamine kirjas ka eelmise arengukava eesmärkides. Üheks suureks murekohaks oli linnasüsteemi töötajate, sh sotsiaaltööd tegevate inimeste palkade vähendamine 2009. aastal 18% võrra ja sellest tulenevalt töömotivatsiooni säilitamine. Keerulisest olukorrast hoolimata on suudetud sotsiaalvaldkonna töötajate palgad taastada 2009. aasta tasemele ja keskmiselt rohkem kui 10%. Samas on muudetud hoolekandesüsteemi toimimist efektiivsemaks, mistõttu on suurenenud töötajate töökoormus.

Kuressaare linna sotsiaalvaldkonna sisulist arengut koordineerib linnavalitsuse sotsiaalosakond, kellel on mitmeid olulisi partnereid, kes osutavad sotsiaalteenuseid. Neist suurim ja olulisim on linna asutatud Sihtasutus Kuressaare Hoolekanne, mille tegevust rahastatakse linnaeelarvest. Sihtasutuse Kuressaare Hoolekanne hallata on kolm linnale kuuluvat hoonet: Tolli 9, kus asub päevakeskus, Voolu 7, kus asub sotsiaalmaja, ja Kopli 5, kus asub tugikodu. Nende hoonete baasil osutab sihtasutus linnaelanikele vajalikke sotsiaalteenuseid: avahooldusteenus, koduabiteenused, soodushinnaga toitlustamine nii päevakeskuses kui ka toidu koju transportimine, päevakeskuse teenus, saunateenus, pesupesemisteenus, igapäeva elu toetamise teenus, toetatud elamise teenus, sotsiaaleluruumi teenus, varjupaigateenus, pikaajaliste töötute sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus, juhtumikorraldusteenus, tugiisikuteenus. Lisaks sotsiaalteenustele pakub Sihtasutus Kuressaare Hoolekanne eakatele võimalust osaleda huvialaringides. Töövälistel aegadel pakutakse võimalust kasutada päevakeskuse ruume ühisürituste korraldamiseks, samuti on võimalik tellida toitlustusteenust. Päevakeskuse köögis valmistatakse toitu ka kõrvalhoones asuva Kallemäe Kooli Kuressaare filiaali õpilastele.

Teiseks oluliseks partneriks on Kuressaare Linnavalitsusele Saaremaa Puuetega Inimeste Koda (SPIK), kellega on linnakodanike hüvanguks sõlmitud mitmete sotsiaalteenuste osutamise lepingud. Vastavalt nendele lepingutele osutab SPIK päevakeskuse teenust puuetega inimestele, viipekeele tõlketeenust, kuulmisnõustamisteenust, isikliku abistaja teenust ja tugiisikuteenust. SPIKist on kujunenud Kuressaare ja kogu Saaremaa puuetega inimeste tugikeskus, mis toimib lisaks sotsiaalteenuste osutajana ka rehabilitatsiooni-asutusena ning info-, nõuande- ja kultuuriasutusena.

Linna sotsiaalhoolekandetöös on järjest suurema tähtsusega ka Kuressaare Väikelastekodu, mis lisaks riiklikule asenduskoduteenusele toimib puuetega laste rehabilitatsiooniasutusena ning puuetega laste hoiuteenuse osutajana. Viimane on eriti oluline seetõttu, et Kuressaares on paraku seni korraldamata puuetega lastele alushariduse andmine. 2014. aastal saab Kuressaare Väikelastekodu enda kasutusse kolm uut peremaja. 2014. aastal väikelastekodu likvideeriti ning selle asemel tegutseb alates 1. juulist 2014 linnavalitsuse hallatav asutus Kuressaare Perekodu, mille põhiülesandeks on lastele, noortele ja lastega peredele sotsiaalteenuste osutamine.

Pikaajalise lepingupartnerina osutab perevägivald all kannatavate laste ja naiste varjupaigateenust EELK Kuressaare Laurentiuse kogudus, kes peab endale kuuluvas hoones Kuressaares aadressil Kauba 5 varjupaika. 2012. aastal sõlmitud lepingu kohaselt hakkas kogudus pidama lisaks varjupaigale ka eakate häirenuputeenuse kõnekeskust.

Lisaks nimetatutele on linnavalitsusel sotsiaalteenuste ostmiseks mitmeid lepinguid eri-ja eakate hooldekodudega nii Saare maakonnas kui ka mandril. Rahaliselt mahukas leping on sõlmitud AS-iga Harjumaa Liinid linna eakatele ja puuetega inimestele tasuta ühistranspordi tagamiseks Kuressaares. Invatakso teenuse osutamiseks on linnavalitsusel leping MTÜ-ga Saare Taksotellimiskeskus.

Tervishoiuvaldkonnas Kuressaare linnal teenuste osutajatega lepingulised suhted puuduvad. Küll aga täidab linn asutajakohustusi ja teostab asutajaõigusi kahes sihtasutuses: Kuressaare Haigla SA ja SA Kuressaare Hambapolikliinik.

Kuna rasked ajad majanduses püsivad tõenäoliselt ka lähiaastatel, siis on uue arengukava perioodil seatud üheks eesmärgiks praeguse hoolekandetaseme säilitamine. Samas toob majanduslik ebastabiilsus ja mitteenemine endaga kaasa ka palju sotsiaalseid probleeme, mis vajavad lahendamist. Need probleemid on seotud toimetulematusega, (alkoholi)sõltuvusega, perekonfliktidega, hoolduskohustuse mittetäitmisega jne. Kõigest sellest ja lisaks pereliikmete töötamisest välisriikides tuleneb väga suure tõenäosusega ka lastekaitsetöö lisamaht ning probleemistik. Nendel juhtudel ei ole võimalik leevendust pakkuda universaaltoetuste ja üldiste teenustega, mistõttu tuleb luua rohkem võimalusi individuaalseks lähenemiseks. See omakorda seab kõrgemad nõudmised sotsiaaltöötajate arvule ja nende erialasele ettevalmistusele, aga seeläbi ka palgaootustele.

Lisaks majandusraskustest tulenevate murede leevendamisele tuleb üldise elukvaliteedi tõusu korral edendada ka eakate ja puuetega inimeste hoolekannet. Sarnaselt toimetulekuraskustes inimeste hoolekandega on vaja ka puuetega inimeste puhul panna rõhku individuaalsemale juhtumikäsitlemisele, mis tagab raskemate puudejuhtumite korral senisest sihipärasema ja tõhusama abi.

Strateegilised eesmärgid, alaeesmärgid ja mõõdikud

1. Toetuste ja teenuste süsteem ning vaba aja veetmise võimalused võimaldavad eakatel olla rõõmsad, aktiivsed ja terved
 - 1.1. Olemasolevad sotsiaalteenused ja -toetused suudavad soodustada kõikide eakate toimetulekut ja tagavad kõikide puuduse all kannatavate ja abi vajavate eakate esmavajadused ning soodustavad võimalikult pikaajast hakkamasaamist koduses keskkonnas
 - 1.2. Olemas on erinevad vaba aja veetmise võimalused
 - 1.3. Tagatud on info teenuste, toetuste ja huvialategevuste ning koostöövõimaluste kohta maakonnas

2. Olemas on puuetega inimeste iseseisvat toimetulekut ning seda soodustavat elukeskkonda efektiivselt ja paindlikult toetav hoolekandesüsteem
 - 2.1. Olemasolevad sotsiaalteenused ja -toetused suudavad tagada kõikide puuetega inimeste toimetuleku ning soodustavad võimalikult iseseisvat hakkamasaamist koduses, töö- ja linnakeskkonnas
 - 2.2. Olemas on erinevad võimalused suhtlemiseks ja huvialaseks tegevuseks
 - 2.3. Koostöös teenuse osutajatega on tagatud info kättesaadavus teenuste, toetuste ja huvialategevuste kohta
 - 2.4. Olemas on sotsiaalsed töökohad puuetega inimestele
 - 2.5. Tagatud on liikumiskeskustega inimeste liikumisvõimalused kõnniteedel ja ligipääsetavus kõikidesse tähtsamatesse hoonetesse
 - 2.6. Olemas on päevane tugikeskus erivajadustega ja vaimupuudega inimestele ning kohandatud eluasemed või tugikodu

3. Erinevate valdkondade lõimitus ning pakutavad teenused tagavad toimetulekuraskustes inimestele igakülgse ja vajadustele vastava abi

3.1. Olemas on sotsiaalsed töökohad pikaajalistele töötutele ja teistele tööturul väikese konkurentsivõimega inimestele

3.2. Tagatud on valmisolek toetada sõltuvusest vabanemist

3.3. Vähendatud on takistusi väikelaste vanematele tööturule tulekuks või naasmiseks

3.4. Olemasolevad sotsiaalteenused ja -toetused suudavad rahuldada kõikide toimetulekuraskustes olevate inimeste ja nende pereliikmete esmavajadused

4. Lapsed on sotsiaalselt kaitstud, riskiperede ja vanemliku hoolitsuseta lastele on tagatud abi, käitumisprobleemidega lastele rehabilitatsioonivõimalused

4.1. Olemasolevad ning uued sotsiaalteenused ja -toetused tagavad kõikide laste heaolu ning nende perede toimetuleku

4.2. Kõigile puuetega lastele on tagatud alushariduse saamise võimalus, sõltumata puude liigist ja raskusastmest

4.3. Rajatud on riskilaste päevakeskus, kus on tagatud neile söök, järelevalve ja abi õpiraskuste korral

5. Kuressaares elavad tervislikke eluviise väärtustavad aktiivsed inimesed ning tagatud on kvaliteetsed tervishoiuteenused

5.1. Kuressaarlastele on tagatud kvaliteetne esimese ja teise etapi arstiabi

5.2. Tagatud on Kuressaare Haigla SA ning SA Kuressaare Hambapolikliinik efektiivne ja tõhus toimimine

5.3. Kuressaarlaste terviseteadlikkus on suurenenud ja tervisekäitumine paranenud

5.4. Tervist toetav elu-, töö-, õpi- ja puhkekeskkond

Möödikud:

	Baastase 2012	Sihttase 2013	Sihttase 2014	Sihttase 2015	Sihttase 2016	Sihttase 2017
1. Inimeste rahulolu linna sotsiaalhoolekandesüsteemiga	Mitterahulolematuid 82,7%		Mitterahulolematuid 83,7%	Mitterahulolematuid 84,7%	Mitterahulolematuid 85,7%	Mitterahulolematuid 86,7%
2. Sotsiaalteenuste arv			Ei vähene	Ei vähene	Ei vähene	Ei vähene
3. Inimeste rahulolu linna meditsiinisüsteemiga	Mitterahulolematuid 63,9 %		Mitterahulolematuid 64,9 %	Mitterahulolematuid 65,9 %	Mitterahulolematuid 66,9 %	Mitterahulolematuid 67,9 %
4. Tervishoiuteenuste arv			Ei vähene	Ei vähene	Ei vähene	Ei vähene

Selgitused möödikute ja väärtuste arvutamise kohta:

Möödik 1 ja 4: Rahulolu-uuringu andmed.

Majandus

Valdkonna lähtepositsioon perioodiks 2014–2020 (2030)

- Eesti järgneva kümne aasta arenguvajadused

Elukeskkonna atraktiivsus on saanud üha olulisemaks argumendiks inimeste ja kapitali püsimisel ning liikumisel, seda nii rahvusvahelisel kui ka siseriiklikul tasandil. Arvestades Eesti väiksust, on riigisisesele regionaalsele arenguerinevused piirkondade (eeskätt Tallinna linnapiirkonna ja ülejäänud Eesti vahel) suured ka kogu ülejäänud Euroopa ning muude arenenud majandusega riikide võrdluses.

Suur osa Eesti majandustegevust on koondunud paari tõmbekeskusesse ning ülejäänud Eesti regioonid ääremaastuvad. Sellise trendi jätkumine piirab oluliselt Eesti kasvupotentsiaali. Hea ja hästi planeeritud taristu loob eeldused ka SKP ebavõrdse jaotuse vähendamiseks Eestis ning toetab Eesti terviklikku ja tasakaalustatud arengut. Eesti SKP maakondlik jaotus on üsna ebavõrdne ning üle poole Eesti SKPst luuakse Harjumaal – 61% (2009. a). Harjumaale järgnevad Tartu ja Ida-Viru maakond vastavalt 10% ja 8%. Eelnimetatud maakondadesse Eesti majandustegevus peamiselt koondubki.

Toimealade keskuste tugevdamine on oluline väljakutse, et vähendada töökohtade ja elanike koondumist suurematesse keskustesse. Elanikkonna ja kapitali suurenenud mobiilsus seab suurematest linnadest eemal paiknevad piirkonnad tugeva surve alla. Nende piirkondade ressursse ja arenguvõimalusi on seni liialt vähe ära kasutatud, mistõttu nende piirkondade konkurentsivõime ja panus riigi terviklikku arengusse on jäänud Tallinna ja Tartu linnapiirkonna kõrval tagasihoidlikuks. Arengu seisukohast on saanud määravaks just piirkondlike keskuste konkurentsivõime nii töökohtade kui ka neis pakutavate teenuste osas. Seetõttu on oluline ka väljaspool suuremaid linnapiirkondi käsitleda keskusi ja nende tagamaad ühtsete toimealadena (tööjõuareaalidena). Oluline on tingimuste loomine uute töökohtade tekkeks, mis avaldaksid märgatavat positiivset mõju kogu piirkonna tööhõivele, ning kvaliteetsete ja kogu piirkonnale vajalike mitmekesiste avalike teenuste arendamise toetamine. Keskuse ja tagamaa koostoime tugevdamiseks on oluline eeskätt transpordiinfrastruktuuri ning ühistranspordi arendamine, kohaliku omavalitsuse üksuste koostöö teenuste osutamisel, planeerimisel ja piirkondliku arendustegevuse elluviimisel.

Piirkondade sisemise potentsiaali oskuslikum ära kasutamine annab võimalusi erinevate piirkondade arenguseisundi ühtlustamiseks. Suurematest linnapiirkondadest kaugemale jäävate maapiirkondade tööjõu, loodus- ja ajaloolis-kultuuriliste ressursside kasutuselevõtt ei ole kohaliku ettevõtluse edendamiseks olnud piisavalt ammendav. Selleks tuleb luua tingimused asendist, looduslikest ja kultuurilistest eripäradest tulenevate piirkonnaspetsiifiliste eelduste realiseerimiseks, sh teatud majandustegevustes tugevamaks spetsialiseerumiseks ja piirkonnale sobivamate perspektiivikate ettevõtlusharude eelisarendamiseks. Neid eeldusi tuleb rakendada ka teadus- ja arendustegevuses ning laiemates ettevõtlusvõrgustikes osalemisel. Piirkondade konkurentsieelistele tugineva majandusliku spetsialiseerumise soodustamine on regionaalse arengu tasakaalustamiseks hädavajalik.

Piirkonna spetsiifikaga arvestavaid lahendusi mitte rakendades on oht, et me ei kasuta arenguks piirkondlikke ressursse parimal viisil ega loo suurima võimaliku lisandväärtusega töökohti. Eesti ei kasuta ära oma eri piirkondade täit arengupotentsiaali, mis suurendab regionaalseid arenguerinevusi, vähendab kõrgema lisandväärtusega majandustegevuse arengut ja pärsib kõrgepalgaliste töökohtade teket eri paigus. Väheneb veelgi kaugemate maapiirkondade arenguperspektiiv (toimub hääbumine) ning suureneb maapiirkondade mahajäämus elukvaliteedis ja elukeskkonnana võrdluses Tallinna ja teiste suuremate linnapiirkondadega. See mahajäämuse kasv tähendab, et sisemises võrdluses on linnapiirkonnad küll edukamad, kuid tervikuna võime riigina jääda kaotajaks. Suunamata linnastumisega kaasnevad soovimatud keskkonnamõjud, ebaratsionaalse maakasutuse negatiivsed tagajärjed, tehnilise ja teenuste infrastruktuuri puudulikkus ning igapäevase ülemäärase pendelrände kasvu tõttu suurenev liiklus- ja keskkonnakoormus. Kui kokkuvõttes ei suudeta suurendada elukeskkonna ligitõmbavust Eestis tervikuna, siis on oht, et kvalifitseeritud tööjõu juurdemeelitamise asemel kaotatakse just oma konkurentsivõimelisemad töötajad ja muu piirkondlikku arenguvõimet taastootvama osa inimressursist edukamatele piirkondadele. Majandustegevuse liigne kontsentratsioon ja suure osa territooriumi vaegareng vähendab ka Eesti kui terviku võimet paindlikult reageerida maailmas toimuvale majanduslikule ja sotsiaalsele turbulentsile.

Eesti inimeste elatustaseme parandamiseks tuleb leida uued võimalused majanduskasvuks, sest sama rada mööda (krediidi abil) enam jätkata ei saa. Eesti ettevõtete tootlikkuse ja loodava lisandväärtuse tõstmine eeldab uute kasvualade leidmist ja nendes osalemist, teadus-, arendus ja innovatsioonisüsteemi sidusust majanduse vajadustega, väärtusahelates kõrgemale liikumist ning struktuurseid muutuseid majanduses. Uute kasvumudelite leidmine ning teadmispõhine majandus toetab ka teiste väljakutsete nagu rahvastiku vananemine ja loodusvarade piiratus lahendamist. Kasvuvõimalused ei saa aga realiseeruda, kui Eestis ei ole ettevõtetel ja inimestel selleks vajalikku soodsat keskkonda, mida riik õigus- ja maksukeskkonnaga kujundab.

Eesti üldise ja majanduse jätkusuutliku konkurentsivõime seisukohast on head kohalikud, riigisisised ja rahvusvahelised ühendused ning liikumisvõimalused hädavajalikud. Lahendada tuleb elanike vajadus elu- ja töökoha vahel liikumiseks (sh ära kasutada tänaseks kasutamata kergliikluse potentsiaal) ning ettevõtete vajadus kaubaveoks. Väärtusahelate rahvusvahelistumine ja kasvav konkurents inim- ja finantskapitali pärast nõuab, et liikumine Eesti siseselt ning Eestisse ja siit välja on kiire, soodne ja mugav. Paremate transpordi- ja sideühenduste loomine on väga oluline ka teenuste ja töövõimaluste ühtlasema kättesaadavuse tagamiseks ning toimepiirkondade paremaks sidustamiseks, luues sellega täiendavad eeldused territoriaalse arengu paremaks tasakaalustamiseks.

Paremad ühendused on vajalikud elanikele, ettevõtjatele ja toetavad majanduse struktuuri muutmist. Eesti asukoha ja asustuse paiknemise tõttu on konkurentsivõimelisel tasemel ühendusvõimalused nii piiriülel kui ka siseriiklikult elu- ja ettevõtluskeskkonna jaoks väga olulised.

Transpordivõrgustik ja teenused ehk mugavad ja kiired liikumisvõimalused mõjutavad otseselt elukeskkonda ja elanike mugavust ning seetõttu on atraktiivse ja inimsõbraliku

elukeskkonna saavutamiseks oluline alustada transpordi (sh kergliikluse) planeerimist jalgsi käimise tasemelt.

Ühenduste arendamise peatumine toob kaasa riskid nii majandusarengule, elanikkonna paiknemisele, tööturu arengule kui ka regionaalsete arenguerisuste suurenemisele riigis. Seda nii inimeste, ettevõtete kui ka kaupade liikumisvõimaluste halvenemise tõttu.

Kvaliteetse taristu puudumise olukorras väheneb Eesti atraktiivsus välisinvesteeringute kontekstis. Eesti ettevõtetal on piiriüleste ühenduste piiratuse tõttu sellevõrra keerulisem osaleda globaalsetes väärtusahelates, tegutseda rahvusvaheliselt ja välisturgudel edukalt. Vilets riigisisene taristu tähendab SKP jaotuse üha suuremat ebavõrdsust ning koondumist Tallinnasse ja Harjumaale.

- Võrdlus arengukava 2005–2013 (2020) ja arengukava 2014–2020 (2030) vahel

Kuressaare arengukavas aastateks 2005–2013 (2020) käsitles majandusvaldkonda kaks eraldi osa: peatükk 1.9. Ettevõtlus ja peatükk 1.8. Turism. Samuti oli viiteid ettevõtlusele, majanduskeskkonnale paljudes muudes peatükkides. Seetõttu on raske võtta seisukohta, kas ja kui edukalt on Kuressaare linnas ja Saare maakonnas täidetud seatud eesmärgid majanduse arendamiseks. Nimetatud arengukavas puuduvad ka mõõdikud eesmärkide täitmise hindamiseks, seega võib küll väita, et plaanitud tegevusi on tehtud (arengukava täitmise aruanded on aasta-aastalt järjest mahukamad), ent seda, kas need tegevused aitasid kaasa soovitud tulemuste saavutamiseks, on märksa keerukam hinnata.

Käesoleva arengukava koostamisel on eeltoodud põhjusel valitud majanduskeskkonna mõõdikuteks rahvaarv, sh maksumaksjate arv, tulumaksulaekumine (nii üldsummana kui ka linnas elava inimese kohta), samuti uute ettevõtete asutamine. Lisaks majanduse peatükis seekord hõlmatud turismisektori mõõdikuteks ööbimiste arv ja hooajavälise ööbimise osakaal aastamahust. Nendest andmetest lähtuvalt on siin lähtutud ka varasemale perioodile hinnangu andmisel. Mõõdikutena on esitatud ka rahvusvaheliste ja siseriiklike ühenduste kvaliteet, sagedus ja hind, ent kuna enamiku mõõdikute osas varasemalt vastav ühendus kas puudub või on olnud üksikud lühiajalised ühendused, siis neid ei ole mõistlik käsitleda.

Kuressaare linna rahvaarv oli rahvastikuregistri andmetel 2012. aasta 1. jaanuari seisuga 14 588 inimest. Alates 2007. aastast on elanike arv vähenenud igal aastal. 2008. aastal vähenes linna elanike arv 195 elaniku võrra ja 2011. aastal 219 elaniku võrra. 1. jaanuaril 2013. elas Kuressaares rahvastikuregistri andmetel 14 394 inimest ja Saare maakonnas 35 229 inimest.

Kuressaare linna elanike arvu mõjutavad loomulik iive ja ränne. Esimene on püsinud positiivne, kuid ei suuda säilitada senist rahvaarvu. Suurim Kuressaare linna rahvastiku arvu mõjutaja on seega elanike ränne. Rändesaldo on olnud kõikuv, kuid jätkuvalt negatiivne. Saare maakonna valdadesse läheb elama rohkem elanikke kui valdadest linna elanikke tuleb. Suurem osa lahkujatest läheb linna lähivaldadesse: Kaarma, Pihtla, Salme, Valjala. Väljaspool Saare maakonda on suurim rändesiht Tallinn. Perioodil 2008–2012 on linnast lahkujate arv aastas olnud vahemikus 511–567 elanikku. Samal perioodil on linna juurdetulijate arv olnud vahemikus 341–402 elanikku.

Keskmine maksumaksjate arv on alates 2009. aastast olnud langustrendis, mis praeguseks on küll hakanud pidurduma, aga arvatavasti jääb kergesse langusesse ka edaspidi, kuna just seda mõjutab enim väljaränne. Seetõttu võib eeldada, et tulumaksulaekumine saab kasvada vaid siis, kui kasvavad väljamaksed töötasudena, mida alates 2012. aastast näitab ka statistika. Seetõttu võib aga prognoosida, et kasvab tulumaksu laekumine linnaelaniku kohta, mis on samuti üheks mõõdikuks.

Registrite ja Infosüsteemide Keskuse päringusüsteemi kasutades ilmnes, et majanduslanguse aastatel on hüppeliselt kasvanud uute ettevõtete asutamise arv. 2010. aastal kasvas ettevõtete arv 506 ettevõtte võrra ning 2011. aastal 308 ettevõtte võrra. Statistika on teatud mõttes segadust tekitav, kuna võinuks eeldada, et kasv on suurim just 2011. aastal, mil alates 1. jaanuarist muutus võimalikuks ettevõtte asutamine ilma omakapitali sissemakseta, ent ometi on 2010. aastal toimunud veelgi suurem ettevõtete asutamise kasv – oletatavasti on selle põhjuseks suur töötuse tase, mis sundis inimesi tõsisemalt kaaluma võimalust ise endale töödandjaks olla. 2012. aastal asutati 280 ettevõtet ja 2013. aasta on alanud samas graafikus eelmise aastaga.

Turismistatistikas on majandussurutise aastatel samuti toimunud järsk tagasilangus, kus Saaremaa kaotas ööbimiste arvus rohkem kui Eesti keskmiselt (2009. aastal langes ööbimiste arv Saaremaal võrreldes 2008. aasta tasemega 20%). Samuti on maakonna turistide arvu kasv viimastel aastatel jäänud alla Eesti keskmisele, kuigi alates 2009. aastast on siiski tegu olnud jätkuva kasvutrendiga. Eesti turismistrateegias kõneletakse eeldatavast prognoosist, et ööbimiste arv suureneb 3% aastas ja selle prognoosiga on arvestatud ka arengukava mõõdikute sihttasemetega määramisel.

Teine oluline kategooria turismisektori tulemuste hindamiseks on nn hooajaväliste (jaanuar–mai ja september–detsember) ööbimiste osakaal. Sesoonsuse vähendamine tugevdab piirkonna turismiettevõtjate majandustulemusi ning suurendab tööhõivet, tuues kaasa ka maksulaekumiste kasvu ja sotsiaalsete probleemide leevenemise. Seetõttu soovitakse arengukava tegevustega toetada eelkõige sündmusi ja tegevusi, mis suurendaksid turistide arvu madalhooajal ja sihiks on esialgu seatud 50% osakaal kõigist ööbimistest.

Strateegilised eesmärgid, alaeesmärgid ja mõõdikud

1. Kindel, kiire ja soodne ligipääs Saaremaale
 - 1.1. Lennuliiklus Tallinna suunal vähemalt kaks korda päevas
 - 1.2. Saare maakonna ja Mandri-Eesti ühenduse hind ning kasutajamugavus maanteepikenduse ja püsiühenduse põhimõttel
 - 1.3. Rahvusvahelised laevaliinid
 - 1.4. Rahvusvahelised lennuliinid
 - 1.5. Atraktiivne, mitmekülgsed teenustega jahisadam
 - 1.6. Saarlasesõbralik bussiühendus Mandri-Eesti sihtkohtadega
2. Kuressaare ja Saaremaa on positiivse iibega (nii loomulik iive kui ka rännuiive) ning mitmekülgsed haridus- ja karjäärivõimalustega piirkond
 - 2.1. Säilinud/kasvanud rahvaarv

2.2. Süsteemne ühistegevus koolide ja ettevõtete vahel noorte ettevõtlikkuse suurendamiseks

2.3. Laienenud täiend- ja ümberõppevõimalused võtmevaldkondades

2.4. Kvaliteetse tuumikvaldkondade õppe olemasolu taseme- ja kutseõppes

2.5. Noorte huvid ja ootused on kaardistatud ja analüüsitud

2.6. Saarluse elujõud

3. Hea investeerimis- ja ettevõtluskeskkond, kus linnavalitsus pakub ettevõtetele igakülgset tuge

3.1. Võtmesektorites (väikelaevaehitus, toiduainetööstus, turism, elektroonika- ja kummitööstus) ellu viidud väärtusahela idee

3.2. Piirkonna arengufond

3.3. Süsteemse tegevuse abil arendatud majanduskeskkond

3.4. Töökohtade juurdekasv

3.5. Arendatud tuumikvaldkonnad

4. Kuressaare ja Saaremaa on tuntud ning tunnustatud nii elu- kui ka töökohana, samuti ettevõtluspiirkonnana

4.1. Lõimitud turundustegevus

4.2. Mainekujundus investoritele

5. Kuressaares ja Saaremaal on konkurentsivõimeline ning jätkusuutlik turismisektor

5.1. Kuressaare ja Saaremaa kui tunnustatud reisisiht

5.2. Kvaliteetne turismiinfo ja tulemuslik turismiturundus

5.3. Mitmekesine tootevalik ja vähenenud hooajalisus

5.4. Atraktiivne külastuskeskkond

Mõõdikud:

	Baastase 2012	Sihttase 2013	Sihttase 2014	Sihttase 2015	Sihttase 2016	Sihttase 2017
1. Lendude arv Kuressaare ja Tallinna vahel	9 lendu nädalas	9 lendu nädalas	9 lendu nädalas	11 lendu nädalas	11 lendu nädalas	14 lendu nädalas
2. Suure väina ületamise kulu	<u>Hinnakiri</u>	Jääb samaks	Jääb samaks	Jääb samaks	Jääb samaks	Jääb samaks
3. Rahvusvaheliste laevaliinide arv Saaremaa ja naaberriikide vahel	0	0	0	0	0	1
4. Rahvusvaheliste lennuliinide arv Saaremaa ja naaberriikide vahel	0	0	0	1	1	2
5. Elanike arv Kuressaares	14 588	14 394	14 394	14 394	14 394	14 394
6. Elanike arv Saare	35 581	35 229	35 229	35 229	35 229	35 229

maakonnas						
7. Keskmise maksumaksjate arv kuus Kuressaares	6 538	6 473	6 408	6 344	6 280	6 218
8. Tulumaksu laekumine kokku (tuh €)	7 190	7 406	7 659	7 901	8 151	8 408
9. Tulumaksu laekumine linnakodaniku kohta (€)	493	515	532	549	566	584
10. Aasta jooksul asutatud uute ettevõtete arv Saare maakonnas	280	280	285	290	295	300
11. Ööbimiste arv Saare maakonnas	271 015	279 145	287 520	296 145	305 030	314 180
12. Hooajavälise perioodi (jaanuar–mai ja september–detsember) ööbimiste osakaal kõigist ööbimistest	52%	52%	54%	54%	54%	55%

Selgitused mõõdikute ja väärtuste arvutamise kohta:

Mõõdik 5: 1. jaanuari seisuga rahvastikuregistri andmetel.

Mõõdik 6: 1. jaanuari seisuga rahvastikuregistri andmetel.

Mõõdik 7–9: Rahandusministeeriumi andmetel.

Mõõdik 10: Väljavõte Registrate ja Infosüsteemide Keskuse päringusüsteemist.

Mõõdik 11: Statistikaameti andmetel.

Mõõdik 12: Arvutatud Statistikaameti andmete põhjal.

Linnakeskkond

Valdkonna lähteotsioon perioodiks 2014–2020 (2030)

Kuressaare linna eelmises arengukavas aastateks 2005–2013 (2020) oli linnaruumiga seondud jagatud valdkonnapõhiselt kuueks alateemaks. Linnaruumi teema käsitles eelkõige planeerimist, avaliku ruumi arendamist ja miljööväärtuste mõtestamist. Eraldi teemadena olid esitatud linnamajandus; teed, tänavad ja transport; veevarustus, kanalisatsioon ja sademeveed; soojavarustus ja energia; keskkonnahoid ja jäätmekäitlus. Käesolevas arengukavas on valdkonnapõhise tegevuskava asemel esitatud eesmärgipõhine tegevuskava, mis haarab kõik linnakeskkonnaga seotud valdkonnad konkreetsete arengueesmärkide elluviimiseks.

Eelmises arengukavas seatud eesmärkide ellurakendamine on kujunenud evolutsioonilisena. Kuressaare linna on planeeritud ja arendatud sõltuvalt vajadustest, valikutest ja võimaluste hinnast. Eelmise arengukava koostamisel prognoositi arendajate jätkuvat huvi ja nähti ohtu suurtes arendusmahtudes. Kogu tähelepanu planeerimisvaldkonnas suunati kaitsemehhanismide kavandamisele. Kavandati planeeringukontseptsioonide koostamist suuremate tervikalade kohta, elamualade süsteemse väljaarendamise mehhanismide väljatöötamist, spetsiifiliste teemaplaneeringute koostamist jne.

Jätkuv väljaränne Kuressaarest nii valglinnastumise kui ka inimeste lahkumise tõttu maakonnast ning kinnisvarabuumijärgne teise kodu rajajate vähenenud huvi on suhtumist linna arendamisse oluliselt muutnud. Linna planeerimisel arvestatakse endiselt seoseid tervikus, kuid planeerimisprotsess on korraldatud varasemast paindlikumalt.

Kuressaare Linnavolikogu poolt 2012. aasta jaanuaris kehtestatud Kuressaare linna ja Kaarma valla kontaktvööndi ühisplaneering käsitleb planeeringualas ka Kuressaare lähiümbrust väljaspool linna administratiivpiiri. Üldplaneeringuga on määratud miljööalad, planeeritud on ülelinnaline jalgrattateede võrgustik ja analüüsitud linnasiseseid liikluslogistilisi võimalusi. Maakasutustingimusi on planeeringus muudetud paindlikumaks. Kuressaare linn koostab olulisemad planeeringud ise, tähtsamad objektid rajatakse jätkuvalt arhitektuurivõistluse võidutööde alusel. 1. mai 2013 seisuga on maareform ellu viidud 96,2% ulatuses, linnale seni vajalikud alad on taotletud munitsipaalomandisse. Arenevad tehnoloogilised võimalused on muutnud igapäevaseks geoinfo andmete väljajagamise ja loonud võimalused planeeringutega tutvumiseks kaardiserveri vahendusel.

Eelmises arengukavas kavandatud linnaruumi arendamise mahukatest projektidest ei ole suurem osa ettevalmistavatest tegevustest kaugemale jõudnud. Ellu on viidud konkreetsemaid, linnaruumi ja elukeskkonna kvaliteeti parandavaid projekte, seda eelkõige veemajanduse- ja energeetika valdkonnas, ning enamasti on neid kaasrahastatud Euroopa Liidu struktuurifondidest.

Kuressaare linna omavahenditest on rekonstrueeritud tänavaid, rajatud uusi kõnniteid ja remonditud kinnisvara. Tulenevalt vahendite nappusest ja prioriteetide valdkondlikust killustatusest ei moodusta üksikud investeeringud paraku positiivset nihet tervikus. Aastatel 2005–2012 investeeriti linnakeskkonda Kuressaare linna omavahenditest 4,9 miljonit eurot ja lisaks erinevate toetuste abil veel 3,2 miljonit eurot. Paraku on seda linna teede ja tänavate nõuetekohase seisundi tagamiseks ebapiisavalt. Kuressaare linna tänavatest, mille kogupikkus on 72,4 km, on 2013. aasta seisuga 98,6 % tolmuvaba katendiga. Linnatänavate sõidetavuse tagamiseks on vajalik jätkuvalt vähemalt neljaaastases perioodis teostatav pindamine. Hädavajalik on peamiste põhitänavate (Tallinna – Lossi – Pargi – Abaja – Sõrve tee, Aia ning Kihelkonna mnt – Smuuli – Talve) kapitaalne rekonstrueerimine ja nendega seotud liiklussõlmede nõuetekohane väljaehitamine.

2013. aasta seisuga on Kuressaares 22,5 km jalg- ja kergliiklusteid, neist 86% valgustuse ning asfaltkattega. On loodud võimalus liikuda jalgsi või jalgrattal ümber linna ja läbi puhkeala. Väljaehitamist vajavad kesklinna läbivad ja olemasolevate kergliiklusteede ühendused.

Eelmise arengukava perioodi suurim väljakutse on olnud senise taseme hoidmine. Seda olukorras, kus aastatel 2005–2012 linnakeskkonna tegevuskuludeks eraldatud vahendid moodustasid linnaeelarvest vaid 13,3%.

2013. aasta aprillis avati AS-ile Kuressaare Soojus kuuluv soojuse- ja elektri koostootmisjaam, mille võimsus lubab toota 12 MW sooja ja 2,4 MW elektrit. Soojuse tootmisel kasutatakse 95% ulatuses taastuva energiaallikana hakkepuitu. 2013. aastaks on Kuressaares kaasajastatud 46% soojustrassidest, kus kasutatakse eelisoleeritud torustikke.

Lõpule on viidud veemajandusprojektid ja saavutatud eelmises arengukavas seatud eesmärgid. On kaasajastatud veetöötus- ja reoveepuhastusjaamad ning alustatud elektritootmist reoveemuda biogaasidelt. Kuressaares on tagatud kõigile soovijatele vee- ja kanalisatsiooniteenusega liitumise võimalus. Vähenenud on ühisvoolse kanalisatsiooni osakaal. Käesoleva arengukava perioodil on vajalik vee- ja kanalisatsioonitorustike jätkuv uuendamine ning lahkvoolse sademetevee kanalisatsiooni väljaehitamine.

Koostöös naaberomavalitsustega on rajatud Kudjape jäätmekäitluskeskus. Kaasaegne jäätmetöötuskompleks võimaldab lisaks olmejäätmete tihendamisele nende liigiti sorteerimist ja jäätmetest jäätmekütuse valmistamist. 2013. aastal lõpetati Kudjape endise prügila rekultiveerimistööd ning kunagine prügimägi on muutunud tervisespordi- ja virgestusalaks. Kuressaare linnas toimib korraldatud jäätmevedu ja välja on arendatud taaskasutatavate materjalide liigiti kogumise taristu. Kasutuselevõttu ootavad rannakarjamaad ning linnalooduse teadlikum ja komplekssem kasutamine linna arengus.

2007. aasta alguses asutati munitsipaaltevõtte Kuressaare Linnamajandus, mis hooldab linna teid ja tänavaid, tegeleb puistute ja pargi hooldusega, tänavaukude lappimise, liikluskorraldusvahendite ning kogu avaliku linnaruumi ehitiste ja rajatiste korrashoiuga. 2013. aastaks on linnamajandusettevõtte töömaht asumisega võrreldes suurenenud 60% võrra. Selleks, et tagada hoolduskvaliteet ja avaliku linnaruumi korrastatus ka järgnevatel aastatel, on vaja ettevõtet täiendavalt kapitaliseerida ning teha investeeringuid tehnika soetamiseks. Samuti on linnakeskkonna hooldustaseme säilitamiseks ja tõstmiseks vaja suurendada selleks linnaeelarvest suunatavat raha vähemalt 3% võrra aastas.

Kuressaare roll tõmbekeskusena ei kaota oma aktuaalsust ka Saare maakonna halduskorralduse võimaliku muutuse korral. Linn kaubandus- ja teeninduskeskusena ning ettevõtluspiirkonnana eeldab jätkuvat sihipärast arendustegevust, saavutatud taseme hoidmise kõrval ka konkreetsemate sihtide seadmist, et tõsta veelgi elu-, ettevõtlus- ja külastuskeskkonna kvaliteeti.

Kuressaare on jätkuvalt väheneva rahvaarvuga linn, mistõttu tuleb mõiste „areng“ selles kontekstis ümber hinnata. Linnakeskkonna valdkonna strateegiliste eesmärkide sõnastamisel on lähtutud kolmest põhimõttest: 1) hoiame ja arendame oma põhiväärtusi; 2) liigume kaasajastatud ja funktsionaalse tehnilise taristu suunas; 3) linnaruum on nauding.

Võttes aluseks Oswald Spengleri väite, et linn on kultuuri tekkimise ning arenemise keskkond ja tingimus, on tegevused aastateks 2014–2020 (2030) grupeeritud seitsme linnaelu arengut suunava strateegilise eesmärgi alla.

Järgnevatel aastatel keskendutakse tegevustele, mis on suunatud konkreetsete arenguvajaduste elluviimisele. Selle eelduseks on trende järgiv strateegiline planeerimispoliitika ning säästlik ressursikasutus ja keskkonnapoliitika. Tähelepanu suunamine Kuressaare südalinnale suurendaks gentrifikatsiooni terves vanalinnas keskväljaku ümber. Viimase 20 aasta jooksul on sihipäraselt arendatud Kuressaare mereäärset ala, kuid on veel mitmeid tegevusi, mis parandaksid mereäärse ala sidusust ja tõstaksid selle kasutusaktiivsust. Kuressaare jahisadama faarvaatri täiendav süvendamine ja laiendamine võimaldab muuta sisenemise sadamasse purjetajate jaoks mugavamaks, suurendab külastatavust ning loob eeldused Tori abajas näiteks Muhu väina regati võõrustamiseks.

Kuressaare eristub paljudest teistest väikelinnadest looduskaitse- ja hoiualade rohkuse ning liigirikkuse poolest. See annab võimaluse külastushooaja pikendamiseks ja uutele turgudele jõudmiseks. Loodusväärtuste rolli selge defineerimine linna arengus, linna puhkemaastiku sidususe parandamine ning rannakarjamaade hooldamine ja loodusmaastikena kasutuselevõtt võimaldab välja arendada Kuressaare eristuva iseloomujoone.

Kuressaare on rikkaliku ajaloo linn. See teadmine on vaja enda jaoks tööle panna ja seda ka teistele näidata. Hoides ja arendades oma põhiväärtusi, keskendume olemasolevale. Linnakeskkonna valdkonna eesmärgid aastateks 2014–2020 (2030) ei ole kõikehõlmavad, kuid valitud tegevuste elluviimine suudab tagada Kuressaare linna elu-, ettevõtlus- ja külastuskeskkonna jätkuva konkurentsivõime.

Strateegilised eesmärgid, alaeesmärgid ja mõõdikud

1. Trende järgiv ja strateegiline planeerimispoliitika
2. Toimiv linnasüda
 - 2.1. Südalinn on atraktiivne teenindus- ja ettevõtluspiirkond
 - 2.2. Südalinnas eelistatakse jalgsi ja jalgrattaga liiklemist
 - 2.3. Südalinna läbiv autoliiklus on ümber suunatud
 - 2.4. Paranenud parkimisvõimalused kesklinnas
 - 2.5. Linna peatänav (Tallinna tänav) on rekonstrueeritud
3. Kuressaare on tõeline merelinn
 - 3.1. Kuressaare jahisadam on välja arendatud
 - 3.2. Mereäärne puhkepiirkond on aktiivses kasutuses
4. Loodusväärtused on rakendatud
 - 4.1. Linna puhkemaastiku sidususe on paranenud
 - 4.2. Loodusväärtuste selgelt määratletud roll linna arengus
5. Kultuuripärandil põhinev linnakeskkond on väärtustatud
 - 5.1. Kuressaare linnus ja lossipark toimivad aktiivse osana mereäärsest puhkepiirkonnast
 - 5.2. Miljööväärtuslik ehituspärand on hoitud

6. Ettevõtlust toetav taristu

6.1. Ettevõtjate ootustele vastavad ettevõtlusalad

7. Säätlik ressursikasutus ja keskkonnapoliitika

7.1. Energiasäästlik taristu

7.2. Keskkonna- ja kasutajasõbralik liikumiskeskond

7.3. Suurenenud keskkonnateadlikkus

Mõõdikud:

	Baastase 2012	Sihttase 2013	Sihttase 2014	Sihttase 2015	Sihttase 2016	Sihttase 2017
1. Rahulolu linnakeskkonnaga	Linnakodanike küsitluse (2012) tulemused	Rahulolu ei vähene	Rahulolu ei vähene	Rahulolu ei vähene	Rahulolu ei vähene	Rahulolu ei vähene

Selgitused mõõdikute ja väärtuste arvutamise kohta:

Mõõdik 1: Rahulolu-uuringu andmed.

Arengukava seire ja muutmine

Kuressaare linna arengudokumentide menetlemise korra kohaselt vaatab linnavalitsus arengukava ja selle täitmise üle igal aastal ning täpsustab nelja eelseisva aasta tegevuskava. Ülevaate arengukava täitmisest eelmisel eelarveaastal esitab linnavalitsus linnavolikogule Kuressaare linna majandusaasta aruande tegevusaruande koosseisus.

Linnavalitsuse struktuuriüksused esitavad andmed arengukava tegevuskavas kajastatud tegevuste elluviimise ning raha kasutamise kohta eelmisel aastal, mille põhjal koostavad arendusosakond ja rahandusosakond Kuressaare linna majandusaasta aruande tegevusaruande.

Samuti esitavad linnavalitsuse struktuuriüksused arendusosakonnale ja rahandusosakonnale ettepanekud arengukava muutmise kohta. Arengukava tegevuskava nelja eelseisva aasta kohta esitatakse tegevused aastate lõikes koos sisuliste põhjenduste ja rahaliste arvutustega. Arendusosakond koostab koostöös linnavalitsuse struktuuriüksustega esitatud ettepanekute alusel arengukava eelnõu ning esitab selle hiljemalt 1. juuliks linnavalitsusele. Linnavalitsuse poolt heaks kiidetud arengukava eelnõu suunatakse avalikustamisele ja selle tutvustamiseks korraldatakse avaliku arutelu. Arendusosakond koostab arengukava eelnõu avalikustamisel esitatud ettepanekute kohta kokkuvõtte ning esitab ettepanekud linnavalitsusele seisukoha võtmiseks. Arendusosakond täpsustab arengukava eelnõu vastavalt linnavalitsuse seisukohale ja linnavalitsus esitab arengukava eelnõu linnavolikogu septembrikuu istungile. Linnavolikogu kinnitab Kuressaare linna arengukava hiljemalt arengukava kehtima hakkamisele eelneva aasta 15. oktoobriks.

Igal aastal täpsustatakse tegevuskava ja tegevuste elluviimiseks vajalike ressursside ülevaadet lisanduva aastase sammuga, nii et tegevuskava kajastab alati neljal järgmisel aastal vajalikke vahendeid. Vajaduse korral ajakohastatakse ka Kuressaare linna hetkeolukorda iseloomustavat ülevaadet ning üldisi ja valdkondlikke eesmärke.

Kasutatud materjalid

- „Eesti järgneva kümne aasta arenguvajadused”
(http://www.struktuurifondid.ee/public/arenguvajadused_final1.pdf)
- „Korporatiivne identiteet ja korporatiivse identiteedi juhtimine imago kujundamisel Kuressaare linna näitel”, Kersten Jõgi magistritöö (2013)
- Regionaalarengu strateegia lähteolukorra analüüs
(https://www.siseministeerium.ee/public/ERAS2020_lahteolukorra_analuus.docx)
- Eesti regionaalarengu strateegia 2020 eelnõu
(https://www.osale.ee/konsultatsioonid/files/consult/242_Regionaalarengu%20strateegia%202020%20terviktekst.pdf)
- Riigi eelarvestrateegia (<http://www.fin.ee/riigi-eelarvestrateegia>)
- Saare maakonna arengustrateegia 2020
(<http://saare.maavalitsus.ee/documents/906995/1026594/Saare+maakonna+arengustrateegia+2020.pdf>)
- „Väliskeskkond 2020: olulised trendid ja nende tähendus Eestile”
(<http://www.struktuurifondid.ee/public/valistrendid2020-eesti-fookuses-arengufond.pdf>)
- Üleriigiline planeering “Eesti 2030+”
(http://eesti2030.files.wordpress.com/2012/09/eesti-2030-tekst_120725.pdf)

Lisa 1: Tegevuskava

Püstitatud strateegiliste eesmärkide täitmiseks on koostatud tegevuskava aastani 2020 (2030), milles on detailsemalt välja toodud tegevuste ja investeeringute hinnangulised maksumused ning rahastamisallikad neljal järgneval aastal.

Tegevuskava ja investeeringute vajadusi täpsustatakse igal aastal Kuressaare linna arengukava ajakohastamise ning eelarvestrateegia koostamise käigus. Tegevuskava viiakse ellu ja investeeringud teostatakse Kuressaare Linnavolikogu ja -valitsuse ning partnerite koostöös. Tegevuste rahastamiseks kasutatakse linna eelarvelisi vahendeid ning riiklikke toetuskeeme, samuti kaasatakse Euroopa Liidu struktuurifondide ja erasektori vahendeid.

Lisa 2: Investeeringute kava

Lisa 3: Arengukava koostamises osalejad

Lisa 4: Kokkuvõte linnakodanike küsitluse tulemustest